

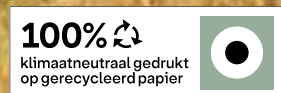
JAARRAPPORT 2024

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
ONZE PROJECTEN IN 2024	4
EUROPA & MIDDELLANDSE ZEE	6
AMAZONEGEBIED	16
AFRIKAANS GROTE MERENGEBIED & CONGOBEKKEN	22
MIOMBO-BOSSAVANNE	28
PAPOEA-NIEUW-GUINEA	32
MEKONGREGIO	36
FOCUS: THEMATISCHE PROJECTEN	41
BELEIDSWERK	42
TOGETHER POSSIBLE!	50
2024 IN CIJFERS	62

Alle rechten zijn voorbehouden aan WWF. Het logo en de initialen WWF zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten met bronvermelding is toegestaan. • **Coördinatie en redactie:** Esther Favre-Félix, Emma Maris • **Vertaling:** Emma Maris, Gauthier Serkijn • **Werken mee aan deze editie:** Maria José Alencastro, Hassan Benyahia, Caroline Bernis, Enora Beubry, Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée, Maryssa Cools, Nicky Cremers, Céline De Caluwé, Pauwel De Wachter, Alain Flabat, Sarah George, Titus Ghyselincx, Veerle Hermans, Marie Lebeau, Hans Moyson, Sam Nziengui-Kassa, Stéphanie Patrois, Laure Raimondi, Corentin Rousseau, Amandine Sauvage, Anka Stenten, Koen Stuyck, Pepijn T'Hoof, Caroline Tsilikounas, Nicolas Tubbs, Déborah Van Thournout, Sarah Vanden Eede, Julie Vandenberghé, Béatrice Wedeux, Dominique Weyers, Thomas Wyaux • **Ontwerp:** inextremis.be • **Druk:** gedrukt door drukkerij Zwart op Wit op Nautilus Classic 120 gr • **Omslagfoto:** © Shutterstock / Bruna Boettge • **V.U.:** Déborah Van Thournout, E. Jacquainlaan 90, 1000 Brussel.

EDITO

Met trots presenteren we je ons jaarrapport van 2024. In deze pagina's lees je hoe WWF zich dag na dag inzet om de achteruitgang van de natuur op onze planeet te stoppen, en te bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur. We zijn nu halverwege de looptijd van ons strategisch plan voor 2026, en steken een tandje bij met onze ambitieuze doelstellingen in het vizier: zorgen dat de bedreigde ecosystemen in onze prioritaire landschappen het beter stellen, het tij keren voor iconische diersoorten die het risico lopen uit die landschappen te verdwijnen, en onze Belgische natuur beschermen, verbinden en herwilderen.

Dat die inspanningen cruciaal zijn, blijkt uit ons nieuwste *Living Planet Report*. Dat verscheen in oktober 2024, en onthulde dat de gemiddelde populatiegroottes van wilde dieren sinds 1970 met 73% slonken. Biodiversiteitsverlies en de instorting van ecosystemen behoren tot de grootste bedreigingen voor onze samenleving. Dat konden we het afgelopen jaar aan den lijve ondervinden. Heel wat landen waarin we werken, kampten door de klimaatverandering met extreme weersomstandigheden: van bosbranden in het Middellandse Zeegebied en de Amazone, over recorddroogtes in Zambia, tot rampzalige overstromingen in Myanmar, Thailand en Malawi.

Werken in voortdurend veranderende omstandigheden vergt aanpassingsvermogen – een uitdaging waarvoor onze teams niet terugdeinzen. Onze resultaten voor 2024 spreken dan ook boekdelen: in de Slowaakse Donau zetten we 20.000 jonge steuren uit. In Roemenië werkten we aan een bizonherintroductie die de geschiedenisboeken ingaat. In Oeganda telden moedige rangers 13 babyberggorilla's – daarvoor legden ze maar liefst 19.614 km af! En in Majete National Park in Malawi identificeerden we wel 372 olifanten. Ook in eigen land hebben we succesverhalen te vieren: in Vlaanderen installeerde het Wolf Fencing Team zijn 150ste wolfwerende omheining. Die omheiningen zorgen dat mens en wolf in harmonie kunnen samenleven – een overwinning in een jaar waarin de Europese beschermingsstatus van de wolf werd verlaagd.

Bovendien hebben we dit jaar de eer om je ons nieuwste project voor te stellen: sinds 2024 werken we ook in Pomio, een district op het eiland Nieuw-Brittannië, in Papoea-Nieuw-Guinea. Dat land herbergt maar liefst 5% van de wereldwijde biodiversiteit op het land; 6 van de 7 soorten zeeschildpadden komen er voor. Nu is WWF-België dus actief in de drie grootste tropische oerbossen ter wereld: we werken aan natuurbehoud in het Amazonegebied, het Congobekken en Papoea-Nieuw-Guinea.

2024 was tot slot het jaar van de Belgische en Europese verkiezingen. Het jaar waarin 82% van de Belgen meer natuurherstel vroeg volgens onze enquête, het jaar van de langverwachte stemming van de Europese natuurherstelwet. Ons team werkt zich uit de naad om te zorgen dat die wet in België wordt toegepast – een uitdaging van formaat.

Hoe gaan we die cruciale transitie en projecten financieren? Op dit moment gaat er jaarlijks wereldwijd meer dan 6 biljoen euro naar activiteiten die onze natuur vernietigen. Denk maar aan subsidies voor fossiele brandstoffen; projecten die ontbossing of vervuiling veroorzaken ... In vergelijking met dat kolossale bedrag verdwijnt het geld dat naar natuurlijke oplossingen gaat, in het niets. We hebben het over een schamele 185 miljard euro. In een notendop: we financieren onze eigen ondergang. Toch blijven we bij WWF vastberaden. Maar om onze opdracht tot een goed einde te kunnen brengen, moet het gedaan zijn met investeren in vernieling, en moet geld beginnen vloeien richting herstel en veerkracht. Biodiversiteitsfinanciering gaat steeds meer aandacht krijgen. Niet alleen van de overheid, ook vanuit de privésector. WWF schaart zich volledig achter die tendens.

Als trouwe supporter van WWF ben ook jij de drijvende kracht achter die positieve verandering. Zonder jouw vrijgevigheid en vertrouwen zouden we nergens staan. Jij geeft ons de middelen om ons elke dag weer in te zetten voor het leven op onze planeet. Daarvoor willen we je van harte bedanken. Of je nu al jarenlang aan onze zijde staat of je je nog maar net bij ons aansloot: jouw steun is onmisbaar voor ons. *Together possible!*

CAROLINE TSILIKOUNAS
ALGEMEEN DIRECTRICE
WWF-BELGIË

ROSELINE C. BEUDELS-JAMAR DE BOLSÉE
VOORZITSTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR
WWF-BELGIË

© HANS MOYSON - WWF-BELGIUM

6 EUROPA & MIDDELLANDSE ZEE

8 België

12 Karpaten

13 Donaubekken

14 Griekenland

15 Marokko

16 AMAZONEGEBIED,
GRAN CHACO EN PANTANAL

18 Ecuador

20 Paraguay

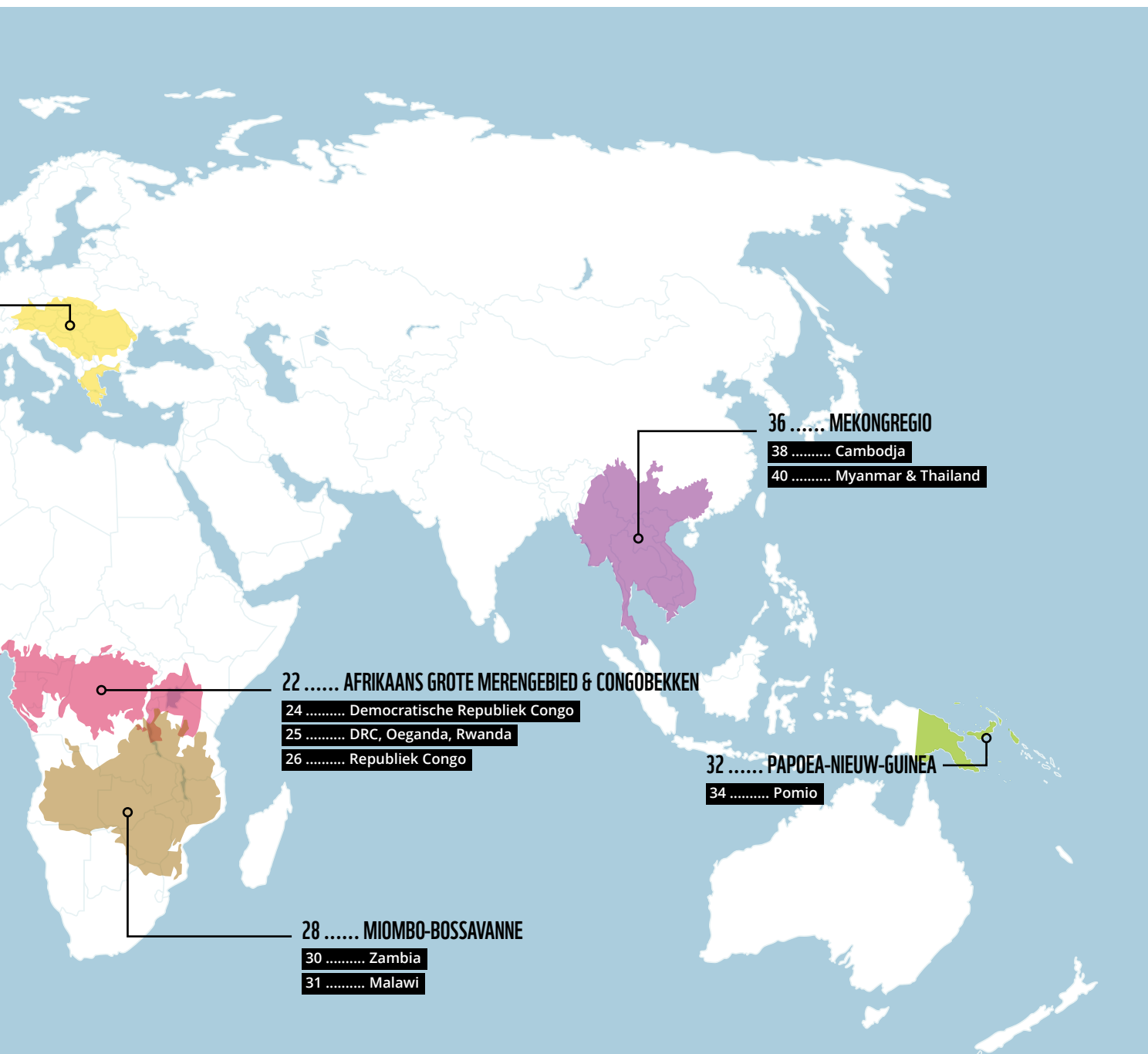
21 Bolivia

ONZE PROJECTEN IN 2024

WWF-België voert projecten uit in België en de rest van de wereld. Waar we in het buitenland actief zijn, bepalen we in samenspraak met WWF International, dat bepaalde gebieden als cruciaal heeft aangeduid.

DUURZAME ONTWIKKELINGS-DOELSTELLINGEN

DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

In 2015 namen de Verenigde Naties de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's, of *Sustainable Development Goals*) aan. Doel: tegen 2030 komaf maken met armoede en de planeet op de weg naar duurzaamheid zetten. De 17 SDG's gaan uit van drie domeinen, die nauw met elkaar verbonden zijn: economische, sociale en ecologische ontwikkelingen.

Maar zoals de zaken er nu voorstaan, wordt meer dan de helft van de SDG's niet gehaald tegen 2030. Voor een derde van de doelstellingen is er vertraging, of is de situatie zelfs slechter dan in 2015. Bij WWF ijveren we voor een daadkrachtige uitvoering van de SDG's, en dragen we ons steentje bij met onze eigen projecten. In de volgende pagina's vermelden we dus telkens aan welke SDG's het WWF-project meewerkt.

SARAH GEORGE - PROGRAM MANAGER

'Door synergieën te vinden tussen België en Centraal-, Oost- en Zuid-Europa, kunnen we de leefgebieden van iconische diersoorten opnieuw met elkaar verbinden. Zo kunnen zij terugkeren naar onze streken.'

EUROPA & MIDDELLANDSE ZEE

Van het Donaubekken tot de Karpaten: het groene hart van Europa herbergt spectaculaire natuurgebieden, zoals enkele van de grootste oerbossen van ons continent. Naast twee derde van de Europese populaties beren, lynxen en wolven vind je er de meest ongerepte rivieren en waterrijke gebieden van Europa. Die wildernis en bloeiende biodiversiteit willen we ook terugbrengen naar ons eigen land: België barst van de kansen voor meer natuur. De Middellandse Zee is dan weer een echte biodiversiteitshotspot. Hoewel ze minder dan één procent van de oceaanoppervlakte uitmaakt, huisvest ze tien procent van alle mariene soorten die we vandaag kennen. Ruim een kwart daarvan komt ook enkel daar voor!

BELGIË

Hoewel de Belgische natuur zwaar onder druk staat, hebben we hoop: otters, wolven en een lynx vonden de weg terug naar ons land. Ons doel? Zorgen dat ze zich hier blijvend kunnen vestigen, en onze biodiversiteit veerkrachtiger maken via onze projecten in de Schelde- en Maasvallei, regio Kempen en Maasland, de Hoge Venen en de Semoisvallei. Om onze doelen waar te maken, verbinden we natuurgebieden met elkaar en gaan we in gesprek met stakeholders om samen tot duurzame oplossingen te komen.

BELGIË - HOGE VENEN WILDE DIEREN

© JOHAN CIVINO

DOELSTELLING

TEGEN 2030 HEEFT BELGIË DUURZAME POPULATIES ICONISCHE ZOOGDIEREN.

Partners Natagora, Nationale Loterij, Natuurpark Hoge Venen-Eifel, Waalse Overheidsdienst

Duur 01.2023 – 12.2025

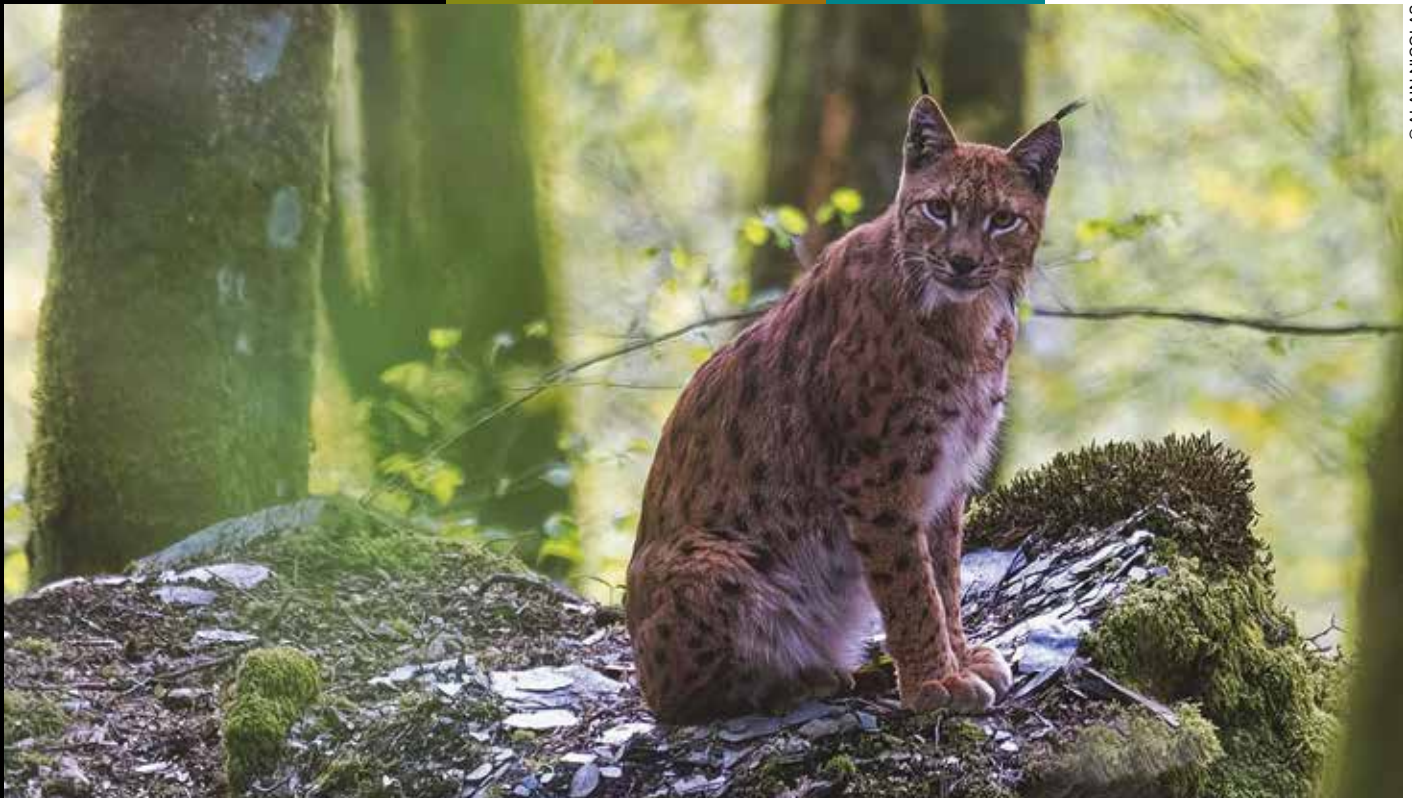
Bijdrage 2024 € 139.267

De Hoge Venen vormen een uniek landschap waar uitgestrekte bosgebieden goed met elkaar verbonden zijn. Sinds 2020 leven er drie wolvenroedels, en dat is prachtig nieuws voor onze biodiversiteit! Om te zorgen dat mensen harmonieus kunnen samenleven met deze grote carnivoor, breiden we het Wolf Fencing Team Belgium (WFTB) uit in de Hoge Venen. Dat vrijwilligersnetwerk helpt veehouders om hun omheiningen aan te passen, zodat wolven niet bij grazende dieren kunnen. Hun hulp is welkom, want het Waalse Gewest geeft subsidies voor de aankoop van het materiaal, maar niet voor de installatie ervan. En de installatiekosten kunnen oplopen voor de veehouders ...

RESULTATEN 2024

- Een twintigtal vrijwilligers volgden opleidingen en komen het WFTB regelmatig ondersteunen.
- We hebben drie kilometer aan omheiningen wolfwerend gemaakt op zes locaties.
- We bezochten vijf andere veehouders om op te lijsten welk materiaal ze nodig hebben om hun omheiningen aan te passen.

DOELSTELLING

TEGEN 2030 BESCHERMT BELGIË MINSTENS DRIE HERWILDERDE GEBIEDEN VAN MEER DAN 5.000 HECTARE WAAR NATUURLIJKE PROCESSEN VOLDOENDE RUIMTE KRIJGEN.

TEGEN 2030 HEEFT BELGIË DUURZAME POPULATIES ICONISCHE ZOOGDIEREN.

Partners Nationaal Park van de Semoisvallei, Nationale Loterij

Duur 01.2023 – 12.2027

Bijdrage 2024 € 148.846

De Semoisvallei is een van de rijkste natuurlijke gebieden van België, en huisvest iconische soorten zoals de lynx en de otter. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de Semoisvallei in januari 2023 werd uitgeroepen tot nationaal park. WWF-België werkt nauw samen met het park om het gebied te doen uitgroeien tot een waar paradijs voor fauna en flora. We hebben **twee doelen** voor ogen: gedegradeerde gebieden **herstellen**, en zorgen dat uitgestrekte gebieden **bescherming** krijgen, zodat ze een veilig oord voor de natuur vormen.

We hebben onze eerste **grootschalige natuurherstelacties** uitgevoerd langs de Semois. Daarvoor moesten we eerst een gedetailleerd herstelplan opstellen, de nodige stedenbouwkundige en milieuvergunningen verkrijgen, en verschillende offerteaanvragen uitschrijven. Bij de voorbereiding kwam dus heel wat administratie kijken. Daarnaast voerden we een **systeem** in waarmee we de **biodiversiteit** kunnen **monitoren** in het park. Zo kunnen we de wilde dieren op lange termijn opvolgen met **innovatieve tools** zoals akoestische opnametoestellen, wildcamera's en artificiële intelligentie. Tot slot maakten we het grote publiek en belanghebbenden via **communicatie-acties** vertrouwd met de twee **iconische diersoorten van de Semoisvallei**: de **otter** en de **lynx**.

RESULTATEN 2024

- We hebben **vijf paaigebieden** (waar vissen zich voortplanten) **hersteld** en **drie poelen aangelegd** in waterrijke bodems.
- We controleerden 183 km aan oevers om er de **inheemse plantengemeenschap te herstellen**. Dat deden we vooral door reuzenbalsemien – een invasieve exotische plant – weg te halen.
- 300 mensen kwamen naar onze **conferenties** over de otter en de lynx.
- Onze **faunamonitoring** met wildcamera's leverde tienduizenden beelden op van vijftig verschillende diersoorten.

© HANS MOYSON / WWF-BELGIUM

DOELSTELLING

TEGEN 2030 HEEFT BELGIË
DUURZAME POPULATIES
ICONISCHE ZOOGDIEREN.

TEGEN 2030 BESCHERMT BELGIË
MINSTENS DRIE HERWILDERDE
GEBIEDEN VAN MEER DAN 5.000
HECTARE WAAR NATUURLIJKE
PROCESSEN VOLDOENDE RUIMTE
KRIJGEN.

Partners Agentschap voor
Natuur en Bos, Natuurpunt,
Provincie Limburg, Regionaal
Landschap Kempen en
Maasland

Duur 07.2023 – 06.2024

Bijdrage 2024 € 260.787

Wolf Fencing Team Belgium in actie.

Europese otters en wolven vonden hun weg terug naar ons land. Als die soorten hier ook blijven en hun populaties groeien, zouden onze ecosystemen daar alleen maar gezonder van worden. Om zo'n bestendige terugkeer mogelijk te maken, moeten we de **rijke biodiversiteit en unieke ecosystemen van de natuurrijke gebieden van Antwerpen en Limburg beschermen**. Daarnaast moeten we enkele uitdagingen aangaan: ecologische connectiviteit verbeteren en mens-dierconflicten voorkomen. Dat is precies wat WWF hier doet, samen met lokale partners.

Conflicten voorkomen is de specialiteit van het **Wolf Fencing Team Belgium** (WFTB, zie p. 8) dat WWF mee oprichtte. In Vlaanderen maakte het team dit jaar 72 omheiningen wolfwerend – een record! Zo brachten ze hun totaal op 42 km aan wolfwerende omheiningen. Daarnaast bleef het WFTB informatie verspreiden over preventieve maatregelen en onze oplossingsgerichte aanpak: we hielden een workshop voor het EU-platform Samenleven met Grote Carnivoren, namen de leden van het Vlaamse Wolvenplatform mee op uitwisseling naar Nedersaksen, en gaven workshops aan lokale natuurbeheerders en veehouders in en rond wolventerritoria.

Helaas eiste het verkeer in 2023-2024 heel wat wolvenslachtoffers. Dat toont hoe belangrijk ecologische connectiviteit en grote, aaneengesloten natuurgebieden zijn. Daarom richtten we samen met RLKM een **fonds op, 'BeWild Kempen en Maasland'**. Met dat fonds steunen we lokale partners die de ecologische connectiviteit willen verbeteren, de natuur meer ruimte willen geven en natuurlijke processen willen bevorderen.

Tot slot organiseerden we met onze partners studiedagen over rewilding en een **symposium over het belang van robuuste natuur** langs de Maas. Daar kregen beleidsmakers en lokale natuurbeheerders concrete beheeraanbevelingen.

RESULTATEN 2024

- De indrukwekkende resultaten van het Wolf Fencing Team Belgium zorgden er mee voor dat het **aantal schadegevallen per wolf aanzienlijk daalde!** Daardoor waren er ook minder conflicten tussen mens en wolf. En dat is goed voor het draagvlak voor de wolf: uit bevragingen blijkt dat er **brede steun is voor de terugkeer van de wolf in Vlaanderen**.
- Het WFTB krijgt internationale erkenning: we zien nu gelijkaardige initiatieven in het buitenland. Dat zet onze impact kracht bij.
- De eerste projecten van het BeWild Kempen en Maasland-fonds worden nu goedgekeurd. Zo zetten we concrete stappen voor **betere ecologische connectiviteit en grotere natuurkernen in regio Kempen en Maasland**.
- De ruim tachtig natuurbeheerders die onze symposia en studiedagen volgden, kunnen dankzij hun nieuwe kennis en vaardigheden **efficiënter bijdragen aan veerkrachtige, robuuste natuur** in Vlaanderen.

© PIXABAY / PETER HOARE

DOELSTELLING

TEGEN 2030 HEEFT BELGIË
DUURZAME POPULATIES
ICONISCHE ZOOGDIEREN.

Partners Agentschap voor
Natuur en Bos, Interreg,
Limburgs Landschap,
Regionaal Landschap
Rivierenland, Regionaal
Landschap Schelde-Durme

Duur 01.2020 – 12.2027

Bijdrage 2024 € 92.496

Na tientallen jaren afwezigheid maakt de **otter** een voorzichtige comeback in ons land. Als we deze beschermde diersoort een **duurzame toekomst** willen bieden, heeft ze meer en beter verbonden leefgebieden nodig. In onze rivieren en beken moeten meer vissen zwemmen, én we moeten zorgen dat ze schoner zijn. Bovendien moeten we knelpunten wegwerken, bijvoorbeeld door looprichels te bouwen onder bruggen.

WWF spant zich al langer in voor de otter in de **Scheldevallei** – daar wordt het dier dan ook het vaakst gespot. In 2024 hebben we ons werkingsgebied uitgebreid naar **Grenspark Kempenbroek in Limburg**. Daar heeft de actieve beverpopulatie de habitat voorbereid voor de komst van de otter. Of die zijn weg naar het park vindt, willen we monitoren met wildcamera's.

Vorig jaar kondigden we aan dat Interreg ons projectvoorstel '**Otter over de Grens**' goedkeurde; dit jaar gingen we aan de slag. Samen met 16 partners geven we de otter alle kansen om zich thuis te voelen in Vlaanderen en Nederland. In het kader van 'Otter over de Grens' kopen we grond aan, herstellen en ontsnipperen we natuurgebieden, verbeteren we de ecologische connectiviteit, en monitoren we otters en hun prooien. In het Niels Broek troffen we al voorbereidingen om nieuwe otterleefgebieden aan te leggen; voor het Kempenbroek en de Sint-Onolfspolder zetten we de eerste stappen om in 2025 extra otterhabitat te kunnen creëren.

Kennisverspreiding staat tot slot ook hoog op onze agenda. We organiseerden bijvoorbeeld een **studiereis** naar Nederland. Daar leerden zo'n veertig water- en landbeheerders hoe ze otters kunnen monitoren, en hun leefgebieden met elkaar kunnen verbinden en herstellen. En jong geleerd is oud gedaan, dus nodigden we scholen uit voor een **rivierschoonmaakwedstrijd**. Zo leerden kinderen spelenderwijs over de otter en de gevolgen van plasticvervuiling.

RESULTATEN 2024

- Dankzij de **wildcamera's** die vrijwilligers en boswachters hielpen plaatsen, hebben we nu meer inzicht in waar otters precies voorkomen en hoe ze zich verplaatsen in het landschap.
- De laatste tien jaar eiste het verkeer **geen otterslachtoffers!** Maar hoe meer otters er komen, hoe groter het risico op ongelukken. Daarom werkt WWF met partners aan plannen om de gevaarlijkste punten weg te werken.
- Om meer aandacht te vragen voor de otter in de Scheldevallei, lieten we een reusachtige **muurschildering** van een Europese otter maken vlak bij de plek waar de otter voor het eerst opnieuw werd gespot in de Scheldevallei.
- In 2024 reisde de **Otterexpo** van de Maasvallei via Diest naar het Nationaal Park van de Scheldevallei, voor ze neerstreek in Destelbergen. Ruim 1.750 bezoekers leerden zo bij over de otter.

HET GROENE HART VAN EUROPA – KARPATEN EN CENTRAAL- EN OOST-EUROPESE BERGKETENS

WILDE DIEREN

© LASZLÓ GAL

RESULTATEN 2024

- In Bulgarije mondde het beleidswerk van WWF uit in een **nationaal actieplan voor de beer**. Dat omvat **financiële compensaties** voor schade die beren veroorzaken, en de uitrol van **preventieve maatregelen** zoals elektrische omheiningen, probleemdieren identificeren en gespecialiseerde opvolgingstools.
- **Misdaden tegen wilde dieren worden nu beter vervolgd**: in Oekraïne ondertekende het kantoor van de procureur-generaal een protocolakkoord, en bij de Hongaarse milieu-authoriteiten kan je nu beroep aantekenen.
- **In de Balkan** identificeerden we **59 nationale en internationale gebieden die cruciaal zijn voor de connectiviteit**.
- WWF werkte een gedetailleerde gids uit met **praktische tips** voor faunabeheerders en organisaties die werken voor het behoud van grote carnivoren.
- Uit het **pilotproject** dat WWF-Roemenië voert in Băile Tușnad leerden we dat **efficiënt berenbeheer** in samenwerking met lokale spelers **zelfs mogelijk is in gebieden met een hoge berendichtheid**.

Het groene hart van Europa huisvest nog kostbare populaties grijze wolven, bruine beren en Euraziatische lynxen. Lokale gemeenschappen leven er sinds mensenheugenis samen met die soorten, maar het aantal mens-dierconflicten neemt helaas toe. Hoe dat komt? Land- en wegenbouw zorgen voor habitatverlies en -versnippering. De mens verstoort leefgebieden van dieren door toerisme, bosbouw en ontbossing. Tot slot worden mogelijke voedselbronnen voor wilde dieren niet altijd goed afgeschermd (denk maar aan ongeschikte vuilnisbakken, lokaas voor de jacht waar ze aan kunnen en onbewaakt vee).

Er is een gebrek aan betrouwbare bewakingssystemen, grootschalige preventiemaatregelen (zoals elektrische omheiningen en waakhonden) en gestandaardiseerde systemen om schade financieel te compenseren. Bovendien hebben de interventieteams die omgaan met probleemdieren, te weinig middelen. Tot slot veranderde het **politieke landschap** hier het laatste jaar aanzienlijk, en werden er maatregelen getroffen die de bescherming van grote carnivoren op de helling zetten en indruisen **tegen Europese regelgeving rond natuurbehoud**. Daarom werkt WWF aan gerichte oplossingen die afgestemd zijn op de politieke en culturele context van elk land.

In de Karpaten en de Dinarische Alpen (de Westelijke Balkan, dus) sloeg WWF de handen in elkaar met lokale gemeenschappen, overheden en andere belanghebbenden. Samen voerden we systemen in waarmee we **grote carnivoren kunnen volgen en beheren**. Daarvoor organiseerden we tal van **wetenschappelijke studies** naar grote carnivoren en bizon. We deden genetisch onderzoek, bestudeerden hun activiteiten in gebieden waar ze in conflict komen met mensen, analyseerden schadelijke praktijken die hun natuurlijke gedragspatronen beïnvloeden ... WWF bracht ook een **volledig netwerk van ecologische corridors** in kaart. Doel: de natuurlijke leefgebieden van dieren opnieuw met elkaar verbinden, en zo het aantal conflicten met mensen doen dalen. De wetenschappelijke gegevens die voortkwamen uit ons onderzoek, gebruiken we ook om te pleiten voor de officiële aanduiding van ecologische corridors en het behoud van **de beschermingsstatus van grote carnivoren**. Tot slot versterkte WWF de capaciteiten van lokale organisaties die wilde dieren opvolgen en beheren, en voerden we – samen met gemeenschappen en hun burgemeesters – holistische, efficiënte maatregelen in om **conflicten tussen mensen en grote roofdieren** te voorkomen en op te lossen.

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZIJN DE POPULATIES GROTE CARNIVOREN LEVENSBATBAARDER EN KAMPEN ZE MET MINDER BEDREIGINGEN.

TEGEN 2030 ZIJN HUN ESSENTIËLE LEEFGEBIEDEN BESCHERMD, BEHEERD EN HERSTELD. HUN POPULATIES ZIJN STABIEL OF HERSTELLEN ZICH DANKZIJ DE STEUN VAN LOKALE GEMEENSCHAPPEN. BELEID EN RELEVANTE REGELGEVING ONDERSTEUNEN NATUURBEHOUDSMAATREGELEN.

Partners WWF-Adriatische Zee, WWF-Centraal- en Oost-Europa

Duur 01.2022 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 584.290

© WWF-UKRAINE

DOELSTELLING

TEGEN 2025 IS 1,8 MILJOEN HECTARE AAN ECOSYSTEMEN VAN DE DONAU EN OORSPRONKELIJKE RIVIEREN BEHOUDEN. IN DE DONAU ZIJN DE LEEFGEBIEDEN, MIGRATIEROUTES EN GENETISCHE DIVERSITEIT VAN VERSCHILLENDE SOORTEN STEUREN BETER BESCHERMD. DE VRIJLATING VAN 900.000 JONGE STEUREN HELPT DE POPULATIES TERUG NAAR EEN LEEFBAAR NIVEAU BRENGEN.

Partners WWF-Adriatische Zee, WWF-Centraal- en Oost-Europa, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, REVIVO Institute for Ichthyological and Ecological Research, Slovak Academy of Sciences – Plant Science and Biodiversity Center, University of Natural Resources and Life Sciences in Vienna, via donau, Vienna city

Duur 01.2022 – 06.2029

Bijdrage 2024 € 158.479

Het Donaubecken huisvest nog altijd een wonderlijke waaier aan wilde dieren. Roze en kroeskoppelikanen voelen zich er helemaal thuis, en eendagsvliegen reproduceren er massaal. De rivier is in Europa ook het laatste leefgebied voor de meest bedreigde zoetwatersoort ter wereld: de steur. Steuren kunnen er nog 800 km lang ongestoord migreren, van de Zwarte Zee tot de Lage Donau. WWF beschermt die kostbare migratieroute en het riviersysteem van de Donau, waarvan miljoenen mensen afhankelijk zijn. We bestrijden ook de bedreigingen waarmee dat unieke rivierecosysteem kampt, zoals de bouw van hydro-elektrische dammen, commerciële baggerwerken en intensieve scheepvaart.

WWF pleit ervoor om hydro-elektrische dammen weg te halen uit **essentiële delen van de Donau en haar zijrivieren**. Daarnaast stimuleren we **financiële investeringen** in duurzame projecten, en **informereren we het grote publiek** over onderwerpen zoals rivierconnectiviteit en het verband tussen rivierregulatie, overstromingen en droogte. Ons pleitwerk gaat uit van **wetenschappelijk onderzoek**: WWF identificeerde bijvoorbeeld **plekken waar steuren zouden kunnen overwinteren**, want die zouden met voorrang bescherming moeten krijgen. Met sonars voerden we een **hydrografische studie uit naar de leefgebieden** van steuren, en we brachten alle **obstakels die hun migratieroutes** verstoren in Bulgarije en Oekraïne, in kaart. Daarnaast onderzochten we de **impact van waterkrachtcentrale Iron Gates** op rivierhabitats, en bestuderen we mogelijke scenario's na de vernietiging van **de Kachovkadam**.

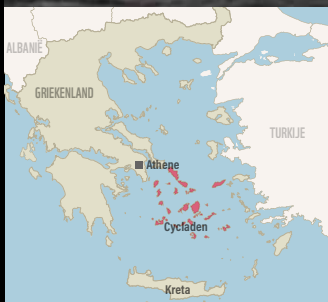
WWF blijft ook strijden tegen illegale visvangst en ongewenste steurenvangst. Daarom ontwikkelde WWF-Roemenië een tool waarmee vissers **die ongewenst steuren vingen, dat kunnen melden. Die vissers krijgen daar waardering voor**. Doel is positieve sociale druk te creëren om ongewenste steurenvangst te melden. We willen dat systeem ook uitrollen in andere landen van het Donaubecken, nadat we jonge steuren hebben vrijgelaten begin 2025. Tot slot hielden twee **'Sturgeon Advocates'** – experts die banden hebben met de vissersgemeenschappen – 78 bewustmakingsvergaderingen in 14 gemeenschappen. Daar hadden ze het over gevoelige onderwerpen zoals **illegale visvangst**.

RESULTATEN 2024

- WWF kon de **financiering van een scheepvaartproject** ter waarde van 70 miljoen euro **voorkomen**. Dat project zou een dramatische impact op het milieu hebben gehad. We staken ook een stokje voor verschillende nefaste **waterkrachtprojecten** in Roemenië en Slowakije.
- De Hongaarse en Oostenrijkse centra van ons *LIFE-Boat 4 Sturgeons*-project (waar steuren gekweekt worden om later te worden uitgezet) tellen nu **37 volwassen steuren, 15 jongvolwassen steuren en 490 jonge steuren**. We verzamelden ook het **DNA van 435 steuren**.
- Een Bulgaarse visser meldde dat hij een **diamantsteur** ving die vanuit Turkije migreerde tot de noordkust van de Zwarte Zee in Bulgarije. Zo leverde hij bewijs voor **een migratiemodel dat nooit eerder gedocumenteerd werd**.

© C. PAPADAS / WWF-GREECE

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZIJN DE **BEST PRACTICES** VOOR NATUURBEHOUD EN PARTICIPATIEF BEHEER VAN BESCHERMDE MARIENE GEBIEDEN IN DE CYCLADEN ERKEND DOOR DE STAAT EN OPGENOMEN IN DE NATIONALE WETGEVING. IN DE NOORDELIJKE CYCLADEN DOEN KLEINSCHALIGE VISSERS AAN DUURZAME VISVANGST. ZE PAKKEN DE KLIMAATVERANDERING AAN MET PRAKTISCHE OPLOSSINGEN, DIVERSIFIËREN HUN INKOMSTENBRONNEN EN VERBETEREN HUN MARKTTOEGANG.

Partners WWF-Griekenland, cobeheercomité kleinschalige visserij Noord-Cycladen, Enaleia, Kamer van Toerisme van de Zuid-Egeïsche Eilanden, Natural Environment & Climate Change Agency, Syros Nautical Club

Duur 01.2023 – 12.2027

Bijdrage 2024 € 101.348

De Cycladen hebben veel ecologische waarde: je vindt er iconische, bedreigde soorten zoals dolfijnen en zeeschildpadden, en uitzonderlijke mariene leefgebieden zoals zeegrasvelden met *Posidonia oceanica* en koraalvormende leefgebieden (waar kalkhoudende algen en andere levende organismen zich opstapelen). 36 sites op 23 eilanden zijn er dan ook beschermd. Eén van die sites is Gyaros, een onbewoond eiland waarop ruim 15% van de monniksrobben – een bedreigde diersoort – van het Middellandse Zeegebied leeft. Helaas zetten toerisme, scheepvaartverkeer, klimaatverandering, milieuvervuiling en visserij het ecosysteem van de Cycladen zwaar onder druk. Door de klimaatcrisis, stijgende zeetemperaturen en scheepvaartverkeer tieren invasieve exoten bovendien welig in de Middellandse Zee, en dat verstoort de lokale biodiversiteit.

Daarom richtte WWF-Griekenland samen met visserijwetenschappers en coöperatieven uit Noord-Griekenland een vissersnetwerk op in de Cycladen. Samen gaan ze na **hoe goed bewakingsmechanismen werken** in gebieden waar vissen verboden is, en **controleren ze de ecologische staat van de visvoorraden**. Daarnaast gaf WWF-Griekenland wetenschappelijke aanbevelingen om het **wettelijke en administratieve kader te verbeteren** en zo duurzame visserijpraktijken en het **participatieve beheer** van beschermde mariene gebieden kracht bij te zetten.

Om de **wildgroei van uitheemse soorten** aan te pakken, heeft WWF-Griekenland zijn gids over zeeproducten (duurzaamheid, voedingswaarden ...) geüpdatet en verschillende activiteiten georganiseerd om het grote publiek te informeren over de onlosmakelijke **verbanden** tussen **klimaatverandering en eetgewoontes**. In dat kader hield WWF een culinair event in Andros, waar drie bekende chefs exotische, uitheemse soorten bereidden.

RESULTATEN 2024

- Uit de voorlopige resultaten van onze onderzoeken blijkt dat de **vispopulaties** – vooral grote roofsoorten – zich **herstellen in het beschermde mariene gebied** van Gyaros.
- In Gyaros werd het **afstandsbewakings-systeem** voor het beschermde gebied officieel overgedragen aan de lokale beheereenheid van de overheid. Er is nu een bewakingsteam actief. De bewakingstools registreerden **geen visserijactiviteiten** in de drie beschermde gebieden.
- De vissers die deelnemen aan het initiatief van WWF, blijven **duurzame visserijpraktijken toepassen**: ze zetten beschermde soorten terug in het water en gebruiken selectief vismateriaal om te vermijden jonge vissen te vangen. Verschillende **vissers die geen deel uitmaken van het project, toonden interesse** voor selectieve vispraktijken.
- In het kader van een project rond **duurzaam ecotoerisme** vind je nu informatie over de ecosystemen, cultuur en geschiedenis van Gyaros langs 13 km aan wandelpaden.

© LIVING PLANET MOROCCO

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZORGT EEN NATUURBEHOUDSPROGRAMMA OP MAAT VAN HET LANDSCHAP VOOR EEN BETER PARTICIPATIEF BEHEER EN EEN VERBETERDE STAAT VAN INSTANDHOUDING VAN DE BIODIVERSITEIT IN ATLAS CEDAR BIOSPHERE RESERVE.

TEGEN 2026 WERKEN DE GEMEENSCHAPPEN VAN HET RESERVAAT MEE AAN DE HERBEBOSSING VAN EEN ECOLOGISCHE CORRIDOR EN VOLGEN ZE MINSTENS DRIE VLAGGENSCHAPSOORTEN OP.

Partners Agence Nationale des Eaux et Forêts, Groupe d'ornithologie du Maroc, Ifrane National Park, Living Planet Morocco, provincie Ifrane, silvopastorale beheersverenigingen van Sehbi Lagnem, Guenfou en Ait M'Hamed

Duur 07.2023 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 101.705

In maart 2016 erkende UNESCO het *Atlas Cedar Biosphere Reserve* als biosfeerreservaat. Het strekt zich uit over bijna 133.000 hectare in het Atlasgebergte, en herbergt ruim de helft van de Marokkaanse biodiversiteit op het land. Het cederbos is socio-economisch en ecologisch erfgoed; de unieke biodiversiteit beschermt de bodem en waterlopen van het gebied. In het reservaat vind je bijna driekwart van alle atlasceders (*Cedrus atlantica*) – een majestueuze, bedreigde boomsoort – ter wereld, acht rivieren en een honderdtal waterrijke gebieden. Helaas loert er een waaier aan bedreigingen om de hoek: overmatig oppompen van grondwater, overexploitatie van de natuurlijke hulpbronnen van het bos en landbouwgrond, overbegrazing en vervuiling door landbouw en toerisme ...

Met ons project willen we drie doelen bereiken: het **eerste monitoringssysteem voor wilde dieren** (berberapen, maneschappen, grote roofvogels ...) opzetten in Marokko, een **biodiversiteitsbewakingssysteem** invoeren, en een **jaarlijkse studie naar nestbouwende watervogels** uitvoeren in zes waterrijke gebieden, verspreid over drie nationale parken. Dankzij die activiteiten verbeteren we besluitvormingsprocessen in overleg met lokale gemeenschappen, geven we het behoud van wilde dieren en hun leefgebieden een boost, en kunnen we ecologische corridors herbebossen in het grootste cederbos ter wereld.

Onze partner, Living Planet Morocco (LPM), installeerde alvast **dertig wildcamera's in drie nationale parken**. Zo kunnen we nagaan hoe het gaat met bijvoorbeeld caracals (*Caracal caracal*) en servals (*Leptailurus serval constantinus*). LPM en zijn partners werken ook aan een **kwantitatieve inventaris van de zoogdieren** die in Ifrane National Park leven. Daarbij richten ze zich in het bijzonder op het herstel van de populaties **roofzoogdieren** en **wilde hoefdieren**, zoals atlasherten (*Cervus elaphus barbarus*), maneschappen (*Ammotragus lervia*) en edmigazelles (*Gazella cuvieri*). Acht rangers uit lokale gemeenschappen staan in voor het **onderhoud van het bewakingssysteem voor wilde dieren**. Tegelijkertijd werkten we **aan een communicatieplan voor de drie nationale parken**, met de lokale bevolking als doelpubliek. Dat plan treedt normaal in werking in de laatste drie maanden van 2024. Tot slot bestuderen we met **WWF-Noord-Afrika** welke **andere natuurbehoudsprogramma's** we kunnen opzetten in **Marokko**.

RESULTATEN 2024

- **Wildcamera's** leverden beelden op van verschillende soorten zoals **Afrikaanse wolven** (*Canis lupaster*), **genetkatten** (*Genetta genetta*), **wilde katten** (*Felis silvestris*), **springmuizen** (*Dipodidae*), **grielen** (*Burhinus oediacnemus*) en **berberapen** (*Macaca sylvanus*).
- We voerden een **wetenschappelijke studie uit naar de natuurbehoudsstaat van de vogelpopulaties en de waterrijke leefgebieden** in zeven meren van de Midden- en Hoge Atlas. De studie ging over **alle nestbouwende vogelsoorten** en biedt **concrete aanbevelingen voor elk waterrijk gebied**. De drie nationale parken van *Atlas Cedar Biosphere Reserve* en het *Agence Nationale des Eaux et Forêts* (nationaal agentschap voor water en bossen) kregen de resultaten van de studie.

MARIA JOSÉ ALENCASTRO - PROGRAM MANAGER

'De longen van onze planeet: dat is het Amazonegebied. Die rijkdom aan fauna en flora moeten we beschermen. De lokale gemeenschappen die erover waken, moeten we steunen. Want zonder gezonde Amazone gaan we een erg onzekere toekomst tegemoet.'

An aerial photograph of a lush green Amazon rainforest. A dark river flows through the lower portion of the image, with a small green boat visible on its surface. The forest is dense and vibrant green, with some areas showing signs of deforestation or thinning.

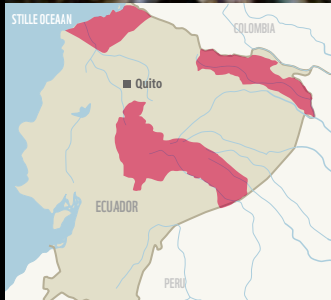
AMAZONEGEBIED

Stel je een imposant oerbos voor waardoor een brede, eindeloze rivier stroomt. Een oerbos waarin inheemse volkeren leven. Dat de prachtigste planten en kleurrijkste dieren herbergt. Allemaal zijn ze afhankelijk van de natuurlijke rijkdommen van deze majestueuze habitat. Toch is het idyllische, weelderige Amazonegebied nog nooit zo kwetsbaar en bedreigd geweest als vandaag.

RESULTATEN 2024

© WWF-ECUADOR

Het Ecuadoraanse deel van het Amazonewoud herbergt een uitzonderlijke biodiversiteit met **iconische diersoorten zoals jaguars**, en speelt een sleutelrol voor **klimaatregulatie en zoetwatervoorziening**. Met onze projecten willen we goed beheer van bossen en zoetwaterbronnen bevorderen in het Amazonegebied (Aguarico en Pastaza) en de Chocó (Mira-Mataje). Dat is niet alleen belangrijk voor de inheemse volkeren en lokale gemeenschappen die afhangen van die ecosystemen, maar ook voor het behoud van de jaguar.

Om die doelen waar te maken, steunen we **inheemse volkeren** zodat ze meer **zeggenschap** krijgen in territoriaal bestuur en in de verdediging van mensenrechten. Vrouwen en mannen moeten daarbij evenveel inspraak hebben. We streven er ook naar om **veerkrachtige, ontbossingsvrije agro-ecologische systemen** in te voeren. Zo krijgen de gemeenschappen een duurzame bron van levensmiddelen, en blijven kritieke zones behouden en hersteld, wat goed is voor de ecosystemendiensten die ze leveren en voor de dieren die er leven.

We organiseerden **opleidingen voor honing- en cacao producenten**. Daar leerden ze bijvoorbeeld over het belang van verschillende houtsoorten en hoe ze hun productiviteit kunnen verhogen. Om te zorgen dat inheemse Amazonevolkeren betere toegang hebben tot informatie en communicatie, brachten we hun **media en communicatietools** in kaart. We analyseerden welke kanalen ze gebruiken, of ze toegang hebben tot het internet ... We organiseerden ook opleidingen voor **gemeenschapsmonitors**. Zij leerden wildcamera's installeren en gebruiken om jaguars mee op te volgen. Helaas wordt er nog altijd veel op jaguars gejaagd uit wraak. Daarom voerden we onderzoek naar mens-jaguarconflicten en evalueerden we de sociaaleconomische gevolgen ervan. Op basis daarvan stelden we **vijf protocollen voor conflictbeheer** op.

- In de Chocó richtten we **5 ecoclubs** op. Die trokken 33 jongeren aan. In Cuyabeno zetten we **7 educatieve projecten** op met opleidingen rond duurzame ontwikkeling voor leerkrachten en lokale gemeenschappen.
- **Vier gemeenschappen** in Aguarico en Pastaza en de inheemse confederatie **CONFENIAE** hebben nu communicatiekanalen.
- Drie Pastazagemeenschappen staan in voor het **behoud van 39.692,70 hectare Amazonewoud**, en in de Chocó werd **6.170 hectare** aangeduid als natuurbehoudsgebied.
- Zancudo Cocha, Taikua et Zabalo verkochten samen **1.801 kg droge cacao**, en **14 honingproducenten** uit Awá beginnen nu honing te oogsten en te verkopen.
- **We ontwikkelden een toolbox die gemeenschappen kunnen gebruiken om jaguars en rivierdolfijnen te monitoren.**
- Om de harmonie tussen mens en jaguar te verbeteren, schreven we samen met **kinderen van lokale gemeenschappen vijf sprookjes over jaguars.**
- Na jarenlange samenwerking tussen overheid en ngo's trad het **Nationale Jaguarplan (2022-2031)** eindelijk in werking.

DOELSTELLING

TEGEN 2025 IS MINSTENS 10.000 HECTARE AAN GEDEGRADEERDE GEBIEDEN EN PRIORITAIRE ECOSYSTEMEN OP DE WEG NAAR HERSTEL. MINSTENS 50% VAN HET LEEFGEBIED VAN DE JAGUAR IS BESCHERMD EN VOLDOET AAN CRITERIA VOOR CONNECTIVITEIT.

WWF-BELGIË DRAAGT BIJ AAN DEZE DOELSTELLING VAN WWF-ECUADOR.

Partners WWF-Ecuador, Fundación ALTROPICO, Universidad de Las Américas

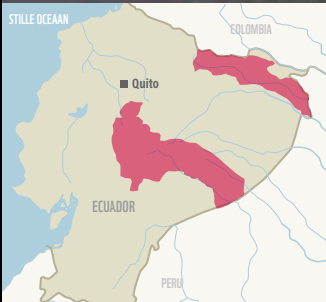
Duur 01.2022 – 12.2026

Bijdrage 2024 € 892.670 waarvan € 827.669 van de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp

© WWF-ECUADOR

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZIJN ER PROGRAMMA'S VOOR HET DUURZAME BEHEER VAN ZOETWATERBRONNEN IN HET ECUADORAANSE AMAZONEGEBIED. DE PROGRAMMA'S DRAGEN BIJ TOT HET WELZIJN VAN GEMEENSCHAPPEN DIE AFHANGEN VAN DIE ZOETWATERBRONNEN.

Partners WWF-Ecuador

Duur 06.2022 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 402.120

Zoet water levert essentiële ecosysteemdiensten die onmisbaar zijn voor wie dicht bij stroomgebieden woont. Toch krijgen de zoetwaterbronnen van het Ecuadoraanse Amazonegebied weinig aandacht en bescherming. Vervuiling, overbevising en ingrepen die het waterdebiet wijzigen, vormen de grootste bedreigingen. We slaan dus de handen in elkaar met lokale en nationale belanghebbenden om **bewustwording** te creëren en **beschermingsvoorschriften en -regels** bij te schaven. Daarnaast doen we alles om de **natuurbehoudsstatus** van dieren die in het water leven, zoals rivierdolfijnen en vissen, te **verbeteren**. Op termijn streven we ernaar dat alle rivieren en waterrijke gebieden van de belangrijkste landschappen van het Ecuadoraanse Amazonegebied, beschermd zijn.

Rangers van Cuyabeno Wildlife Reserve, Cofán Bermejo Ecological Reserve, Limoncocha National Biological Reserve en Cayambe Coca National Park hebben daartoe een belangrijke stap gezet: ze volgden een reeks **opleidingen over waterkwaliteit controleren**. Daarnaast analyseerden wetenschappers van Universidad de las Americas waterstalen om te bepalen of er zware metalen in voorkomen. Op basis van eDNA ontwikkelden ze bovendien een **genetische databank voor vissen** uit het Ecuadoraanse Amazonegebied.

Tot slot helpen we de milieuminister met de uitwerking van zijn **actieplan voor het behoud van rivierdolfijnen in Ecuador**. In die context volgden technische medewerkers van het ministerie Omgeving, de nationale politie, de douane, inheemse gemeenschappen en rangers van nationale parken **opleidingen rond illegale handel in rivierdolfijnen**. We stelden ook een **technische en juridische gids** op over illegale handel in rivierdolfijnen in het Ecuadoraanse Amazonegebied. Die is bestemd voor de belangrijkste actoren voor rivierdolfijnbescherming.

RESULTATEN 2024

- **21 rangers** kregen tools en technieken om de waterkwaliteit te controleren.
- We analyseerden ruim 400 DNA-stalen en konden zo **83 vissoorten** identificeren.
- We **organiseerden twee expedities om rivierdolfijnen te monitoren** (zie foto hierboven) samen met inheemse gemeenschappen. In Cuyabeno identificeerden we 47 orinocodolfijnen en 2 amazonedolfijnen; in Pastaza zagen we 20 orinocodolfijnen.
- We werkten **twee protocollen voor verantwoord toerisme** uit: één over rivierdolfijnen spotten, en één voor de Martinicagemeenschap.

© FACEN

In de Gran Chaco in Paraguay staat de toekomst van de **jaguar** zwaar onder druk door verschillende **bedreigingen**. Zijn leefgebied slinkt razendsnel door grootschalige ontbossing, die vooral wordt gedreven door landbouw en veeteelt. Gevolg: jaguars hebben minder jachtgebieden en prooien. Daardoor moeten ze dichterbij bewoonde gebieden komen, en raken ze vaker in **conflict met mensen**. En veehouders doden jaguars om hun vee te beschermen ...

WWF zet zich in om de **beschermde natuurgebieden** van El Chaco Biosphere Reserve met elkaar te **verbinden**. We werken ook aan meer **harmonie** tussen jaguars en lokale gemeenschappen, en willen de rijke fauna er op lange termijn **beschermen**.

Om het aantal **mens-jaguarconflicten** te verminderen, begonnen de veehouders van El Chaco Biosphere Reserve **concrete maatregelen** te treffen om jaguars ver van hun landbouwpercelen te houden. Ze installeerden bijvoorbeeld bellen en lampen. Daarnaast werkt een lokale partner aan een **didactisch programma** over de jaguar, bestemd voor leerlingen van de middelbare school. Tot slot leerden de rangers van Defensores del Chaco National Park **wildcamera's** instellen, installeren en onderhouden. Zo kunnen ze de **populatiegroottes en leefgebieden** van jaguars en hun prooidieren monitoren en bestuderen.

RESULTATEN 2024

- **Wildcamera's legden beelden vast van 34 jaguars**, waaronder 9 vrouwtjes, 18 mannetjes, 5 welpjes en 2 niet-geïdentificeerde jaguars.
- We zagen ook **27 middelgrote en grote zoogdieren**. Vijf van de geïdentificeerde soorten zijn bedreigd.
- MapBiomias Paraguay, het eerste regionale geoportaal, werd opgericht om de bosbedekking van Paraguay jaarlijks in kaart te kunnen brengen. **Uit de morfologische analyse** van Defensores del Chaco National Park blijkt dat de bosstructuur over het algemeen goed behouden is, maar dat de randgebieden van het park aanzienlijk beginnen te versnipperen.
- De inheemse Chovoreca-gemeenschap heeft haar **gemeenschapsbos-beheerplan** geüpdatet om haar hulpbronnen beter te beheren en het welzijn van alle leden van de gemeenschap te verbeteren. In het plan verduidelijkt de gemeenschap welk deel van de hulpbronnen uit het bos traditioneel bestemd is voor productie (10%) en voor natuurbehoud (90%).
- Tijdens **educatieve events over milieu leerden 210 studenten** over de bescherming van jaguars en hun leefgebieden.

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZIJN DE POPULATIES JAGUARS EN DIE VAN HUN PROOIDIEREN STABIEL IN DE GRAN CHACO EN DE PANTANAL.

Partners WWF-Paraguay, Asociación Alter Vida, Facultad de Ciencias Exactas y Naturales, Wildlife Conservation Society

Duur 01.2022 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 370.424

© WWF-BOLIVIA

Palmarito de la Frontera maakte van de jaguar haar iconische diersoort. Daarmee verbinden de inwoners zich ertoe de jaguar te beschermen, en zo ook te waken over het welzijn van hun bossen en alles wat daarin leeft. Ze vereeuwigden hun belofte met een muurschildering.

Jaguars mogen dan wel iconische Zuid-Amerikaanse dieren zijn, maar in het Boliviaanse Noord-Chiquitania staan ze voor ernstige **bedreigingen**. Razendsnelle ontbossing, gedreven door **landbouw** en **illegale bosbouw**, verslindt de natuurlijke leefgebieden van de jaguar, waardoor de grote katachtige minder jachtgebieden en prooien heeft. Bovendien gaat er ook veel leefgebied verloren door **bosbranden**, die vaak worden aangestoken om plaats te ruimen voor andere activiteiten. Daarom wil WWF de **inheemse gemeenschappen van Monte Verde meer zeggenschap** geven in landbeheer. Hoe? Door hen te betrekken bij inspanningen voor biodiversiteitsbehoud, gemeenschapsbosbeheer en faunabescherming (vooral voor jaguars en hun prooien).

Leden van **vier inheemse gemeenschappen** in Monte Verde leerden **wildcamera's installeren** en de **beelden analyseren**. Zo kunnen ze de populatiegroottes en leefgebieden van jaguars en hun prooidieren bestuderen. Om mens-jaguarconflicten te voorkomen, startten we een **pilotproject met antiroofdiermaatregelen** op. Doel: wraakacties van inheemse gemeenschappen op jaguars vermijden. Daarnaast hielden we grootschalige **bewustmakingscampagnes**.

Om de inkomsten die lokale gemeenschappen halen uit houtproducten, te doen stijgen, voerden vijf gemeenschapsbosbeheerorganisaties een **studie uit om hun productie-, verkoop-, en financiële capaciteiten kracht bij te zetten**. Vrouwen van vier coöperatieven die olie, oleohars en natuurlijke cosmetica produceren, volgden in die context een basisopleiding **bedrijfsbeheer**.

RESULTATEN 2024

- Wildcamera's legden beelden vast van **24 jaguars** en **25 soorten zoogdieren** (waaronder 19 potentiële jaguarprooien).
- Palmarito de la Frontera en Madrecita **ondertekenden een gemeenschapsverklaring waarin ze de jaguar erkennen als iconisch dier**. Zo zijn ze de eerste inheemse gemeenschappen ter wereld die zich formeel achter jaguarbehoud scharen.
- Er loopt een proces om te certificeren dat de natuurlijke hulpbronnen van **33.793,45 hectare gemeenschapsbos** duurzaam worden gebruikt.
- Palmarito de la Frontera heeft een **model voor duurzaam bosbeheer**. Dat bepaalt dat landgebruiksverandering verboden is in het gebied dat de gemeenschap beheert.
- **13.000 mensen** luisterden naar een **hoorspel** over de jaguar op de socialmediakanalen van WWF. De reeks werd ook uitgezonden door twee radiostations. In totaal bereikte bewustmakingscampagne 'Let's be part of the roar of life' **400.000 mensen**.

DOELSTELLING

TEGEN 2025 IS DE JAGUARPOPULATIE STABIEL IN TIOC MONTE VERDE, IN HET NOORDEN VAN CHIQUITANIA.

Partners WWF-Bolivia

Duur 06.2022 – 06.2025

Bijdrage 2024 € 320.646

© WWF-BELGIÛ

SAM NZIENGUI-KASSA - PROGRAM MANAGER

'De natuur beschermen en tegelijk de ontwikkeling van lokale gemeenschappen en inheemse volkeren steunen, dat vraagt om een multidisciplinaire aanpak en nauwe samenwerking met gemeenschappen, overheden, bedrijven en ngo's.'

AFRIKAANS GROTE MERENGEBIED & CONGOBEKKEN

Het Afrikaans Grote Merengebied en het Congobekken strekken zich uit langs de evenaar. Hun ecosystemen verbazen met hun duizelingwekkende biodiversiteit. De hoge plateaus en vulkanen van het Grote Merengebied huisvesten smaragdgroene landschappen met gematigde temperaturen. Ondanks de hoge bevolkingsdichtheid en frequente conflicten, konden berggorillapopulaties er groeien – een prachtige overwinning voor natuurbehoud. Meer naar het westen liggen de uitgestrekte tropische bossen van het Congobekken. Dat unieke ecosysteem staat dan weer zwaar onder druk door illegale ontbossing. In beide gebieden spant WWF zich in om de fantastische fauna en flora in stand te houden voor de generaties van morgen.

AFRIKAANS GROTE MERENGEBIED - DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO

BOSSEN VOEDSEL

© WWF-DRC

De **bossen van het Congobekken** vormen de long van Afrika. Miljoenen mensen hangen ervan af voor voedsel, zoet water, brandstof, beschutting en geneesmiddelen. Het gebied vangt enorm veel koolstof op en speelt dus een **cruciale rol voor het wereldwijde klimaat**. Er leven ook tal van bedreigde soorten. Maar illegale bosbouw zet de biodiversiteit onder druk, verergert de gevolgen van de klimaatverandering, en brengt het levensonderhoud van lokale gemeenschappen in gevaar.

In de Democratische Republiek Congo is **houtschool de belangrijkste energiebron** voor huishoudens. De vraag daarnaar zet een **ongeziene druk op het tropisch regenwoud**. Daarom is WWF sinds 1987 actief in de DRC, met name in Noord-Kivu, waar ontbossing voor houtschool een ernstige bedreiging vormt. Daar hebben we eerst **agrobosbouwprojecten** (zie foto) opgezet om de druk op de parken te verminderen. Daarna begonnen we samen met de lokale gemeenschappen rond **duurzame economische ontwikkeling** te werken. Helaas flakkerden de gewapende conflicten weer op in Noord-Kivu. Dat had een enorme impact op de veiligheidssituatie en beperkte onze toegang tot bepaalde gebieden.

Onze teams slaagden er toch in om **biogasvergisters** en **zonne-energiekits** uit te delen aan gezinnen. We hielpen hen **energie-efficiënte** kachels bouwen, zodat ze minder houtschool uit de bossen nodig hebben. Daarnaast bleven we **agrobosbouwplantages** steunen bij de verkoop van hun duurzame houtschool en honing, om de inkomsten van de lokale gemeenschappen te doen stijgen. Tot slot wilden we nagaan welke impact ons project had op het welzijn van de betrokken huishoudens. Daarvoor voerden we een exhaustief onderzoek uit bij 2.900 gezinnen.

RESULTATEN 2024

- 142 gezinnen kregen een **biogasvergister**, en we bouwden 1.500 **energie-efficiënte kachels**.
- 206 gezinnen kregen een **zonne-energiekit**. Daardoor hebben ze minder houtschool nodig voor verlichting.
- Er werd 170 hectare aan nieuwe **boomplantages en agrobosbouwgebied** gecreëerd ten voordele van 68 huishoudens.
- Met de hulp van het project kon 722 ton **duurzame houtschool** en 14 ton **honing** worden geproduceerd en verkocht.

DOELSTELLING

TEGEN 2026 HALEN DE BEWONERS VAN NOORD-KIVU VOORDEEL UIT HET DUURZAME BEHEER VAN DE NATUURLIJKE HULPBRONNEN UIT BOSSEN: DAT KOMT HUN SOCIAALECONOMISCHE ONTWIKKELING, WELZIJN EN ECOLOGISCHE VEERKRACHT TEN GOEDE.

Partners WWF-
Democratische Republiek
Congo

Duur 01.2022 - 12.2026

Bijdrage 2024 € 1.083.292
waarvan € 982.132 van de
Directie-generaal
Ontwikkelingssamenwer-
king en Humanitaire Hulp

AFRIKAANS GROTE MERENGEBIED – DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO, OEGANDA, RWANDA

VOEDSEL

WILDE DIEREN

© IGCP

Berggorilla's komen enkel voor in de dichte tropische bossen van het Virungagebergte en Bwindi Impenetrable Forest. Volgens IUCN zijn ze **ernstig bedreigd**: er leven er nog maar een duizendtal in het wild. Hoewel ze goed worden beschermd in nationale parken, staan deze grote primaten voor heel wat uitdagingen: ontbossing slokt hun leefgebied op, mensen dragen ziektes op hen over, ze vallen ten prooi aan strikken die stropers voor andere dieren plaatsen ...

Daarom zet **International Gorilla Conservation Programme** (IGCP) zich sinds 1991 onvermoeibaar in om berggorilla's te beschermen in Greater Virunga Landscape. Daarvoor werkt de organisatie nauw samen met de lokale autoriteiten en gemeenschappen. Maar door gewapende conflicten heerst er onveiligheid in Noord-Kivu, en natuurbehoudsinspanningen leveren er niet maximaal op door gebrekkige coördinatie en gegevensuitwisseling tussen de drie landen. Dat alles maakt het moeilijk om onze projecten op het terrein tot een goed einde te brengen. Om berggorilla's in Virunga National Park te beschermen, moeten alle betrokken spelers de handen in elkaar slaan; van overheden en internationale organisaties tot ngo's en lokale gemeenschappen. Samen moeten we dringend efficiënte beschermingsmaatregelen treffen voor deze mensapen en hun leefgebieden. Alleen zo kunnen we hun toekomst op lange termijn veiligstellen.

In 2024 steunde IGCP **rangerpatrouilles** in de drie belangrijkste nationale parken. Ze troffen ook alle voorbereidingen voor de **grote gorillatelling van 2025**. Met die onderneming van formaat gaan we na hoe efficiënt onze beschermingsinspanningen zijn. Tot slot bleven we **lokale gemeenschappen ondersteunen in hun levensonderhoud**. We organiseerden bewustmakingsvergaderingen en opleidingen, en verzamelden gegevens voor een socio-ecologische studie in tien dorpen.

RESULTATEN 2024

- In Virunga National Park en Volcanoes National Park konden we **6 van de 10 gorillagroepen die gewend zijn aan contact met mensen**, opvolgen. In die parken telden we bovendien 13 pasgeboren gorilla's.
- In **Bwindi Impenetrable National Park** drongen wilde dieren minder vaak binnen in velden en moestuinen: in 2023 waren er 300 incidenten, in 2024 daalde dat aantal naar 220.

DOELSTELLING

TEGEN 2025 IS HET AANTAL WILDE, GEZONDE BERGGORILLA'S STABIEL OF AAN HET STIJGEN. VOOR DE OMLIGGENDE GEMEENSCHAPPEN WEGEN DE VOORDELEN VAN GORILLABEHOUDE OP TEGEN DE NADELEN.

Partners International Gorilla Conservation Programme (een samenwerking tussen WWF, Conservation International en Fauna & Flora International)

Duur 07.2021 – 12.2025

Bijdrage 2024 € 139.415

© MARC BOOM

DOELSTELLING

TEGEN 2030 ZIJN NTKOKU-PIKOUNDA NATIONAL PARK EN DE OMLIGGENDE GEBIEDEN BEHEERD VOLGENS INTERNATIONAAL ERKENDE BEST PRACTICES. DE LOKALE GEMEENSCHAPPEN ZIJN DAARBIJ BETROKKEN. DAT DRAAGT BIJ TOT DE STABILISATIE OF GROEI VAN POPULATIES OLIFANTEN, MENSAPEN EN NIJLPAARDEN, EN ANDERE ICONISCHE DIERSOORTEN DIE ER LEVEN, ZOALS BOUVIERS RODE FRANJEAPEN.

Partners WWF-Republiek Congo

Duur 03.2022 – 06.2025

Bijdrage 2024 € 575.000

Midden in de dichte bossen van het noorden van de Republiek Congo ligt **Ntokou-Pikounda National Park**, de thuishaven van **gorilla's, chimpansees en bosolifanten**. De talrijke veengebieden van die kostbare ecosystemen spelen een essentiële rol in de **wereldwijde klimaatregulatie**. Helaas staat het park voor aanzienlijke bedreigingen, zoals stroperij, overbevissing, bosbouw en agro-industrie in de omgeving van het park. Ook de lokale gemeenschappen voelen daar de impact van, want zij hangen af van het bos. Daarom werkt WWF nauw samen met hen en met de Congolese autoriteiten om dit unieke natuurlijke erfgoed te behouden. Zo zetten we **rangerpatrouilles** kracht bij, binden we de strijd aan tegen illegale activiteiten, en bevorderen we **duurzaam gebruik van hulpbronnen** (zoals vis) bij de lokale gemeenschappen, die we ook economische alternatieven aanreiken.

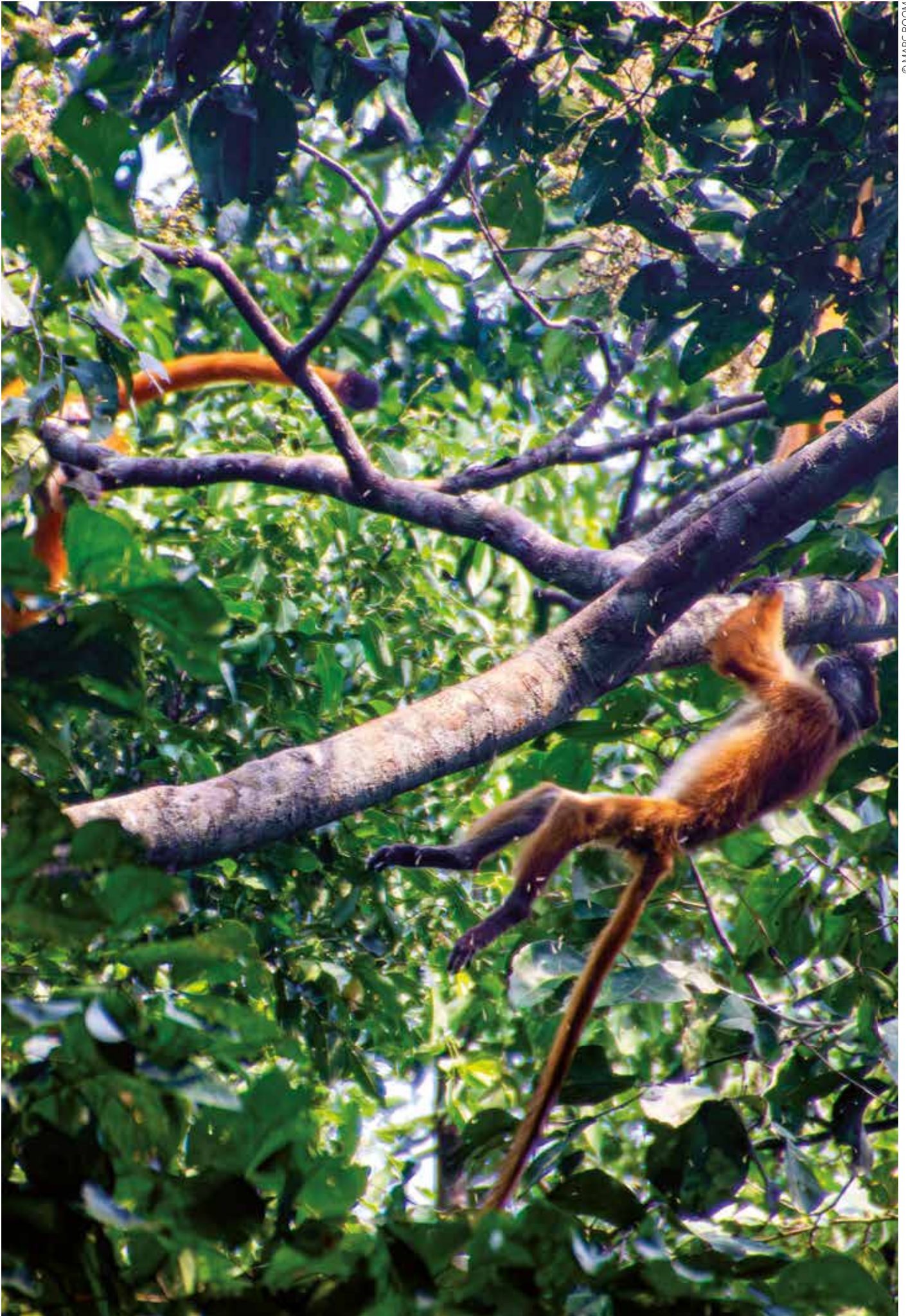
Rond het park – in Ntokou en Pikounda – wonen zo'n 8.000 mensen. Die **gemeenschappen zeggenschap** geven, is één van onze prioriteiten. Dat doen we via twee **gemeenschapsplatformen**, die er kwamen om het overleg tussen alle betrokkenen te vereenvoudigen.

Om meer inzicht te krijgen in de noden van de lokale gemeenschappen, brachten we **in kaart welke natuurlijke hulpbronnen van het park ze waar gebruiken**. Dat onderzoek is nu klaar, en vormt een belangrijke tool voor de gemeenschappen om hun toegang tot die natuurlijke hulpbronnen te waarborgen. Het park is nu bovendien een **testsite** waar we innovatieve methodes uitproberen om te zorgen dat **mens en olifant harmonieuzer kunnen samenleven**.

Tot slot startten we een **wetenschappelijk onderzoek** op naar de natuurlijke afbraaksnelheid van olifantenuitwerpselen en nesten van mensapen. Op basis daarvan kunnen we de dichtheid van die soorten evalueren. Om te weten hoe groot de populaties zijn, begonnen we biologische inventarissen op te maken.

RESULTATEN 2024

- Samen met de lokale gemeenschappen en inheemse volkeren brachten we hun **gebruik van natuurlijke hulpbronnen in kaart**. Dat leverde 42 kaarten op, die we aan de gemeenschappen overhandigden. De kaarten bieden hun inzicht in de ontwikkeling van het inrichtingsplan van het park.
- De twee **gemeenschapsplatformen** met vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen, lokale autoriteiten en parkbeheerders zijn nu operationeel.
- Rangers legden **zeventig patrouilles** af. Ze namen een oorlogswapen (AK-47) in beslag en arresteerden dertig stropers.
- **Rangers reddden** 80 West-Afrikaanse dwergkrokodillen (*Osteolaemus tetraspis*), 10 Afrikaanse drieklauwschildpadden (*Trionyx triunguis*) en 89 Afrikaanse doosschildpadden (*Pelusios*) uit de handen van stroppers, en lieten ze weer vrij.
- We evalueerden de efficiëntie van het **parkbeheer** met IMET (Integrated Management Effectiveness Tool).

© WWF-BELGIÛ

PAUWEL DE WACHTER - PROGRAM MANAGER

'Door uitzonderlijke droogte migreerden honderden olifanten van Sioma Ngwezi National Park naar het water- en voedselrijke South Lueti-gebied, waar ze sinds decennia niet gezien waren. Dat toont hoe belangrijk het is dat prioritaire leefgebieden goed met elkaar verbonden zijn. Ecologische connectiviteit verzekeren vraagt intense samenwerkingen met de lokale bevolking. Bovendien moeten bijhorende beschermingsmaatregelen tastbare voordelen opleveren voor de betrokken gemeenschappen.'

MIOMBO- BOSSAVANNE

De Miombo-bossavanne strekt zich uit over 2,7 miljoen km² in Centraal- en Zuidelijk Afrika. In de nog relatief ongerepte graslanden, bossavannes en dichter beboste gebieden leven iconische soorten zoals olifanten, neushoorns, zebra's, leeuwen en wilde honden. De belangrijkste uitdagingen? Leefgebieden beschermen en met elkaar verbinden, mens-dierconflicten voorkomen en ontbossing en stroperij tegengaan.

© NICOLAS TUBBS / WWF-BELGIUM

Zambia herbergt wel 22.000 olifanten en is dus een bastion voor **grote Afrikaanse diersoorten**. Helaas verdwijnen de corridors die ze nodig hebben om zich te verplaatsen naar permanente waterbronnen, zoals de Zambezirivier. Gevolg: **mens en dier raken in conflict**, olifanten vernielen gewassen, leeuwen en hyena's doden vee. Soms lopen die conflicten fataal af.

Liyuwa Plain National Park is de thuishaven van leeuwen, cheeta's, hyena's en Afrikaanse wilde honden. WWF-België steunt het beheer van het park, dat in handen van ngo African Parks is. Om meer **inzicht** te krijgen in grote carnivoren, hun prooien en hun leefgebieden, en om ze beter te kunnen beschermen, volgen we ze actief op met onze partner **Zambian Carnivore Programme**. We werken er nauw samen met lokale gemeenschappen om **conflicten tussen mensen, hun vee en grote roofdieren te voorkomen**, en hebben een compensatiefonds ingevoerd.

In **Sioma Ngwezi National Park** beschermen we, samen met de lokale gemeenschappen, de **verplaatsingsroutes van olifanten**. In 2024 legden honderden olifanten wel 100 km af naar de South Lueti-rivier, ten noorden van het park. De lokale gemeenschappen hadden er al tientallen jaren geen olifanten meer gezien. Dankzij GPS-halsbanden krijgen we meer inzicht in de essentiële leefgebieden en verplaatsingsroutes van deze majestueuze dieren, binnen Zambia en tot in buurlanden Angola, Namibië en Botswana. Rond Sioma Ngwezi National Park steunen we bovendien de **gemeenschapsraden voor hulpbronnenbeheer** die zich inzetten voor lokale ontwikkeling, landbouw en de strijd tegen stroperij.

DOELSTELLING

TEGEN 2025 BLOEIEN DE DIERENPOPULATIES IN LIUWA PLAIN NATIONAL PARK, SIOMA NGWEZI NATIONAL PARK EN DE OMLIGGENDE WILDBEHEERGEBIEDEN ONDER GEMEENSCHAPSBEHEER.

Partners WWF-Zambia, African Parks, gemeenschapsraden voor het beheer van natuurlijke hulpbronnen van West-Sesheke, Mufulani en Lewanika, Zambian Carnivore Programme

Duur 01.2017 – 06.2025

Bijdrage 2024 € 504.076

RESULTATEN 2024

IN LIUWA PLAIN NATIONAL PARK

- De **gnoepopulatie** blijft groeien. Toen WWF het park in 2017 begon te steunen, waren er 25.848 gnoes. In 2023 telden we er 44.988.
- **Stroperij blijft beperkt**: we registreerden 49 incidenten met illegale strikken voor bushmeat. Geen enkele carnivoor viel ten prooi aan een strik.

IN SIOMA NGWEZI NATIONAL PARK

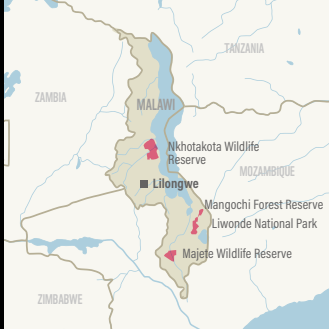
- Samen met Peace Parks Foundation, het Zambiaanse Department of National Parks and Wildlife, en de traditionele autoriteiten, tekenden we een **beheervereenkomst voor het park** en de omliggende gebieden. Dat akkoord loopt voor twintig jaar. Er wordt een specifieke organisatie opgezet voor het dagelijkse beheer van het park.
- We **voorkomen mens-dierconflicten** met 11 krokodilwerende omheiningen, 21 olifantwerende elektrische omheiningen en 3 veekralen. Er werden 7 waterputten aangelegd voor dorpen rond het park, en 2 waterpoelen voor de dieren in het park.
- We steunen **twee snelle-interventieteams**. Zij grepen in in 80% van de gemelde mens-dierconflicten.
- We bouwden **kantoren** voor de gemeenschapsraden van West-Sesheke en Mufulani.

© NICOLAS TUBBES / WWF-BELGIUM

RESULTATEN 2024

- In de vier parken samen **groeiden de olifantenpopulaties** sinds 2017 met 57%.
- In Majete **steeg het aantal leeuwen** van 30-40 in 2012 naar 80-90. Omdat de ecologische capaciteit van het reservaat nu is bereikt, worden er anticonceptiemaatregelen getroffen. We hebben ook twee mannetjes overgeplaatst naar Liwonde, waar zij de genenpool diversifiëren.
- Geen enkele olifant, neushoorn, leeuw, cheeta of Afrikaanse wilde hond viel ten prooi aan stropers. Wel ontmantelden we 6.881 strikken, 90% daarvan in Liwonde. **Stroperij blijft beperkt** en richt zich vooral op hoefdieren, voor bushmeat.
- Het district en de lokale gemeenschappen rond Nkhotakota Wildlife Reserve namen een **beheerplan** aan voor een kwetsbare migrerende vissoort die enkel in Lake Malawi voorkomt, *Opsaridium microlepis*.
- Er gingen **338 studietoelagen** naar leerlingen uit lokale gemeenschappen.

Sinds 2017 helpt WWF African Parks bij het beheer van Majete, Liwonde, Mangochi en Nkhotakota: vier beschermde gebieden van samen 3.406 km². De parken bewijzen dat goed beheer leidt tot **herstelde habitats en groeiende populaties wilde dieren**.

Die mooie resultaten zijn ook te danken aan de herintroductie van leeuwen, olifanten, zwarte neushoorns, giraffen, cheeta's, wilde honden en andere soorten die uit de parken verdwenen waren. Met 230 inwoners per km² is Malawi een erg dichtbevolkt land. De parken zijn dus **oases van bewaarde en herstelde natuur** in een landschap dat sterk door de mens is beïnvloed, met veel landbouwactiviteiten. Om conflicten tussen mens en dier te vermijden, zijn de parken omheind.

Als **toeristische trekpleisters** dragen Majete, Liwonde, Mangochi en Nkhotakota bij tot de **lokale economie**. De drie parken geven voltijds werk aan 608 mensen. Het onderhoud van de omheiningen levert ook tal van tijdelijke jobs op en helpt mens-dierconflicten voorkomen. Daarnaast steunen de parken 'Honey with Heart', een nieuwe onderneming die door de omliggende gemeenschappen gemaakte honing koopt, behandelt en verkoopt. De parken spelen tot slot een belangrijke **educatieve rol**: leerlingen ontdekken er hun natuurlijke erfgoed tijdens speciaal georganiseerde schooluitstappen.

Om een beter zicht te krijgen op het aantal olifanten in Majete en Nkhotakota, installeerden we dit jaar **wildcamera's**. Dankzij hun unieke kenmerken kunnen we individuele olifanten goed van elkaar onderscheiden op de beelden – door naar de vorm van hun oren te kijken, bijvoorbeeld. Uit dit onderzoek leerden we dat Majete minstens 372 olifanten huisvest: dat zijn er 100 meer dan bleek uit eerdere tellingen vanuit de lucht.

DOELSTELLING

DE BESCHERMDE GEBIEDEN IN MAJETE, LIWONDE EN NKHOTAKOTA ZIJN TOONBEELDEN VAN BEST PRACTICES VOOR NATUURBEHOUD EN ECOLOGISCH, SOCIAAL-POLITIEK EN FINANCIËEL LEEFBAAR LANDGEBRUIK.

Partners African Parks

Duur 07.2017 – 06.2025

Bijdrage 2024 € 256.289

VEERLE HERMANS - PROGRAM MANAGER

'Dit project is uniek. Niet alleen door het fascinerende landschap met zijn mysterieuze fauna en flora, maar vooral omdat we van in het begin samen met de gemeenschappen de activiteiten uitwerken en kijken hoe we deze unieke ecosystemen op lange termijn kunnen beschermen en behouden.'

PAPOEA- NIEUW-GUINEA

In het hart van de Stille Oceaan ligt Papoea-Nieuw-Guinea, een baken van biodiversiteit en cultureel erfgoed. De weelderige regenwouden en buitengewone koraalriffen huisvesten fabelachtige dieren zoals matschieboomkangoeroes en papoeajaarvogels. Zes van de zeven zeeschildpaddensoorten komen er voor. En er valt nog zó veel te ontdekken! Hoewel lokale gemeenschappen er al eeuwenlang in harmonie met de natuur leven, staat ook dit paradijs onder druk. Klimaatverandering, ontbossing, overbevissing en vervuiling bedreigen de unieke eilandecosystemen en de traditionele levenswijzen van de inwoners.

PAPOEA-NIEUW-GUINEA - POMIO

BOSSEN

KLIAMAAT

OCEAAN

VOEDSEL

WILDE DIEREN

ZOET WATER

© TOM VIERUS / WWF-BELGIUM

DOELSTELLING

TEGEN 2026 ZIJN 40.000 HECTARE PRIORITAIR BOS EN EEN NESTGEBIED VOOR ZEESCHILDPAADDEN BESCHERMD VIA BETER BEHEER EN DUURZAMERE BESTAANSMIDDELEN. DE BELANGRIJKSTE LEEFGEBIEDEN VAN EN BEDREIGINGEN VOOR ZEESCHILDPAADDEN ZIJN IN KAART GEBRACHT, EN ER IS EEN LOKAAL BEHEERPLAN. IN POMIO IS ONTBOSsing TERUGGEDRONGEN DANKZIJ EEN BETERE MARKTTOEGANG VOOR KLEINSCHALIGE LANDBOUWERS.

Partners Conservation Environment Protection Authority, Department of Lands and Physical Planning, East New Britain Provincial Administration, FORCERT, Papua New Guinea FlyingLabs, Papua New Guinea University of Natural Resources & Environment, Pomio District Development Authority

Duur 01.2024 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 255.548

Vrouwen van de lokale gemeenschappen leren verschillende zeeschildpaddensoorten onderscheiden.

Weinig plaatsen prikkelen de verbeelding zoals Pomio. Het uitgestrekte regenwoud is een van de **meest biodiverse bossen op aarde** en herbergt een waaier aan endemische plant- en diersoorten. Veel daarvan zijn zelfs nog gloednieuw voor de wetenschap! Langs de kustlijn liggen dan weer enkele van de rijkste koraalriffen van onze planeet. Helaas laten de gevolgen van de klimaatverandering zich ook voelen in deze afgelegen, grotendeels ongerepte natuur. Bovendien veroorzaken boskap en palmolie-extractie biodiversiteitsverlies en habitatvernietiging. Daarom wil WWF er **200.000 hectare bos beschermen** door duurzame praktijken te bevorderen en lokale natuurbeschermingsinspanningen te ondersteunen.

In 2024 trok WWF-België naar Pomio om een **landschapsbeoordeling** uit te werken: die legt de basis voor ons project voor de komende jaren. Bovendien legden we contacten met de gemeenschappen, de lokale overheid, academische partners en maatschappelijke organisaties met wie we gaan samenwerken voor dit project. Via **gesprekken met 12 gemeenschappen** konden we de bedreigingen, de kansen voor natuurbehoud en nieuwe inkomstenbronnen, en de sociale context in kaart brengen.

Uit groepsdiscussies met vrouwen en jongeren leerden we bijvoorbeeld hoe het veranderende klimaat voedselonzekerheid veroorzaakt. Ze vertelden ook dat ze te weinig inkomsten hebben om hun gezinnen te onderhouden. Samen met de lokale gemeenschappen willen we dus **duurzame ondernemingskansen ontwikkelen** en tegelijk **belangrijke drijfveren voor ontbossing aanpakken**. Zo willen we partnerschappen smeden voor ontbossingsvrije chocolade en koffie.

Tot slot bestudeerden we de huidige status van **zeeschildpadden in Pomio**. We analyseerden de bedreigingen voor de dieren en de huidige inspanningen van de gemeenschappen, en identificeerden de belangrijkste gebieden waar zeeschildpadden foerageren en nesten maken. Samen met de lokale gemeenschappen zetten we dit onderzoek verder. Zo gaan we hun nestgedrag bestuderen en de zeeschildpadden volgen via satelliettags.

RESULTATEN 2024

- We ontdekten dat **lederschildpadden** nesten graven op de stranden van Pomio.
- We vonden bewijs dat **vijf van de zeven zeeschildpaddensoorten** voorkomen in Pomio.
- De eerste **kwaliteits- en smaaktesten op koffiebonen** uit Mile en Pakia, twee dorpen in Pomio, leverden positieve resultaten op.
- We **openden een WWF-kantoor** in april en begonnen lokale medewerkers aan te werven.

VEERLE HERMANS - PROGRAM MANAGER

'Samen met WWF-Cambodja en partners zetten we alles op alles om de biodiverse ecosystemen van de Mekongregio te behouden. We beschermen rivieren, bossen en iconische soorten zoals irrawaddydolfijnen, en werken met de lokale gemeenschappen aan alternatieve inkomstenbronnen. Met onze inspanningen van vandaag zorgen we dat de generaties van morgen ook kunnen genieten van dit natuurlijk erfgoed.'

MEKONGREGIO

Op het vlak van biodiversiteit is de Mekongregio één van de rijkste streken ter wereld. Tal van rivieren, waaronder de machtige Mekong, doorkruisen het gebied. Bergen en tropische en droge wouden bepalen het landschap. Al die biodiversiteit huisvest duizenden soorten. De lokale bevolking is afhankelijk van de natuurlijke rijkdommen van de Mekongregio, en hun noden blijven groeien. De uitdaging bestaat er dus in een evenwicht te vinden tussen hun welzijn en natuurbehoud.

MEKONGREGIO – CAMBODJA: VLOEDBOSSEN VAN DE MEKONG

BOSSEN

VOEDSEL

WILDE DIEREN

ZOET WATER

© GERRY RYAN / WWF-GREATER MEKONG

DOELSTELLING

TEGEN 2026 DRAGEN DE BEWONERS VAN DE VLOEDBOSSEN VAN DE MEKONG ACTIEF BIJ AAN DE BESCHERMING EN HET BEHEER VAN HUN GRONDGEBIED EN DE HULPBRONNEN DIE HET OMVAT. DUURZAME BESTAANSMIDDELEN EN LANGETERMIJNVOORDELEN VAN ECOSYSTEEDIENSTEN STIMULEREN HUN WELZIJN EN DAT VAN SLEUTELSOORTEN IN DE REGIO.

Partners WWF-Cambodja, Culture and Environmental Preservation Association, Fisheries Administration of the Royal Government of Cambodia, Forests and Livelihood Organization

Duur
SCALE UP: 01.2017 – 12.2026

Mekong 4 the People: 07.2022 – 06.2025

Bijdrage 2024 € 962.700 waarvan € 676.081 van de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp

Dichte bossen die overstromen in het natte seizoen; rijke waterecosystemen: dit zijn de **vloedbossen van de Mekong**, in de Cambodjaanse provincies Kratie en Stung Treng. De lokale vissersgemeenschappen en landbouw hangen af van deze bossen en waterrijke gebieden, net als reusachtige meervallen, tal van vogelpopulaties en de bedreigde irrawaddydolfijn. Daarom brachten WWF en zijn partners er de belangrijkste bedreigingen in kaart: illegaal gebruik van kieuwnetten, elektrovisserij, niet-duurzame vispraktijken, ontbossing en waterkrachtdammen. Doel: de rijke **biodiversiteit beschermen** tegen landgebruiksverandering en overexploitatie.

In Cambodja is de **irrawaddydolfijn** ernstig bedreigd. We monitoren de populaties dus nauwgezet. In het eerste halfjaar van 2024 telden we acht pasgeboren irrawaddydolfijntjes. Maar drie daarvan hebben het overleefd. In totaal stierven er in dit droge seizoen zes irrawaddydolfijnen, in 2023 waren dat er maar twee. Ongewenste vangst blijft de belangrijkste bedreiging voor de soort. Daarom blijven we ons **inzetten tegen illegale visserij**.

In Kratie en Stung Treng zijn er **15 rivierwachtposten, bemand door 72 rivierwachters**. Samen patrouilleerden ze 2.161 dagen lang; 41% van de patrouilles vond 's nachts plaats. In hun strijd tegen illegale visserij en boskap in de vloedbossen is bewijsmateriaal essentieel. Daarom volgden rivierwachters **trainingssessies** waarin ze **drones** leerden gebruiken om die onwettige activiteiten te documenteren als bewijs voor de provinciale rechtbank. 62 rivierwachters en WWF-rangers namen ook deel aan een vierdaagse opleiding over **wethandhavingstactieken** en **SMART**.

Tot slot sloegen we de handen in elkaar met BINCO voor een **biodiversiteitsmonitoring** in Prek Prasob Wildlife Sanctuary en Sambour Wildlife Sanctuary. We brachten ook de **zwijnshertpopulatie** in kaart met een infrarooddrone. De resultaten van dat onderzoek voeden de zonerings- en beheermaatregelen voor deze beschermde gebieden.

RESULTATEN 2024

MEKONG 4 THE PEOPLE

- Rivierwachten namen 1.135 sets illegale kieuwnetten en 559 sets haaklijnen in beslag. Ze hielden zes stropers aan, die ook werden veroordeeld door de provinciale rechtbank. Het aantal elektrovisserijgevallen daalde met wel 60% ten opzichte van vorig jaar.
- Cambodja ondertekende, samen met tien andere landen, de verklaring voor de wereldwijde bescherming van rivierdolfijnen.
- In Stung Treng gaven *Village Conservation Trainer Teams* infosessies aan 1.062 inwoners (van wie 504 vrouwen) uit acht dorpen.

SCALE UP

- Tegen juni 2024 hadden vijf bosbouw- en zes inheemse gemeenschappen in totaal 84.571 hectare in beheer.

MEKONGREGIO – CAMBODJA: OOSTELIJKE VLAKTEN

BOSSEN

KLIMAAT

WILDE DIEREN

ZOET WATER

© SHUTTERSTOCK / TOMAS LESA

DOELSTELLING

TEGEN 2027 ZIJN DE DROGE BOSSEN IN DE OOSTELIJKE VLAKTEN VAN CAMBODJA BESCHERMD DANKZIJ INNOVATIEF BEHEER EN REWILDINGACTIVITEITEN. ZO WILLEN WE POPULATIES VAN WERELDWIJD BEDREIGDE DIERSOORTEN HERSTELLEN.

Partners WWF-Cambodja

Duur 07.2022 – 06.2027

Bijdrage 2024 € 501.420

De oostelijke vlakten van Cambodja zijn essentieel voor het behoud van bedreigde wilde diersoorten, zoals Aziatische olifanten en Siamese krokodillen. Maar door een gebrek aan politieke steun, personeel, middelen en financiering voor natuurbehoud worden jacht en habitatverlies nog niet naar behoren aangepakt. Gevolg: de populaties wilde dieren gaan er snel achteruit. Om die daling tegen te houden en om te keren, treft WWF gerichte maatregelen om bedreigde soorten en hun leefgebieden te beschermen.

Door habitatverlies neemt het aantal conflicten tussen mensen en Aziatische olifanten toe. Om die aan te pakken, hebben WWF en de getroffen gemeenschappen een strategie ontwikkeld: **Conflict to Coexistence**. We hebben nu in elk dorp een contactpersoon met wie we informatie uitwisselen. Die contactpersonen kregen ook een monitoringinstrument, waarmee ze conflicten en de gevolgen (gewassen die verloren gingen, negatieve houding ten opzichte van olifanten) in detail kunnen documenteren.

Twee keer per maand patrouilleerden rivierwachten in de leefgebieden van de **Siamese krokodil**. Zo beschermen we de soort, en kunnen we potentiële uitzetlocaties identificeren.

Vorig jaar bouwden we **boombruggen** voor **gibbons** en andere primaten; dit jaar installeerden we er wildcamera's. Helaas onthulden de beelden nog geen gibbons, maar wel enkele individuen van een bedreigde langoersoort, *Trachypithecus germaini*.

In Cambodja beschermt WWF tot slot ook gieren. Deze aaseters vinden moeilijker en moeilijker veilig voedsel. Dat komt omdat hun habitat slinkt, aas vergiftigd is, of er minder aas beschikbaar is. Daarom organiseren we nu één keer per maand een **'gierenrestaurant'**: we bootsen natuurlijke voedersituaties na door kadavers te verspreiden over een open gebied. Zo bieden we de gieren een veilige extra voedselbron, en kunnen we de soort monitoren.

RESULTATEN 2024

- In vergelijking met vorig jaar daalde het aantal gevallen van stroperij met 10%, landinname met 20% en illegale houtkap met 43%, terwijl het aantal patrouilles gelijk bleef. Daaruit blijkt dat **wethandhaving** zijn vruchten afwerpt in beschermde gebieden.
- In juni bezochten 4 **Indische oorgieren** (*Sarcogyps calvus*) het gierenrestaurant. We zagen ook een onverwachte tafelgast: een **dunsnavelgier** (*Gyps tenuirostris*)! Die soort werd sinds 2022 maar één keer waargenomen.
- Op wildcamerabeelden uit mei en juni zagen we een **vrouwtjesluipaard** terug die we in 2022 ook al hadden gezien. Dat geeft hoop voor de toekomst van de luipaardpopulaties! Daarnaast zagen we ook andere opmerkelijke soorten, zoals Aziatische wilde honden.

RESULTATEN 2024

© ADAM OSWELL / WWF

DOELSTELLING

TEGEN 2026 GROEIEN DE POPULATIES VAN ICONISCHE DIERSOORTEN, EN TONEN DE BEDREIGDE ECOSYSTEMEN VAN DAWNA-TENASSERIM TEKENEN VAN HERSTEL. IN MAE WONG NATIONAL PARK EN KHLONG LAN NATIONAL PARK STIJGT HET AANTAL TIJGERS PER 100 KM² VAN 0,3 NAAR 0,5.

Partners WWF-Myanmar, WWF-Thailand, Thai Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation

Duur 01.2022 – 06.2026

Bijdrage 2024 € 350.632

Dawna-Tenasserim Landscape (DTL) strekt zich uit over 178.896 km² op de grens tussen **Myanmar en Thailand**. Je vindt er **iconische soorten** zoals tijgers, luipaarden, Aziatische olifanten, tapirs en gaurs. Helaas lijden de lokale bevolking en wilde dieren onder de burgeroorlog in Myanmar. Door dat conflict neemt ontbossing toe, stropen mensen vaker om te overleven, boomt de illegale handel in wilde dieren, en wordt er meer infrastructuur zoals wegen en dammen gebouwd. Maar er is hoop: de populaties tijgers en Aziatische olifanten groeien. Dat biedt ons een mooie kans om het tij écht te keren.

In het woelige Myanmar zijn de inspanningen van **lokale gemeenschappen** onmisbaar. Een veertigtal inwoners volgde een opleiding over dierenmonitoring, habitatbeheer en EHBO. Daarnaast leerden wel 800 jongeren in de Tanintharyi-corridor bij over biodiversiteitsbehoud. Myanmar huisvest bovendien de enige populaties van de **popalangoer**, een ernstig bedreigd aapje. We deelden bewustmakingsmateriaal over het dier uit aan studenten en onderzochten drie van hun leefgebieden om de voortbestaanskansen van de popalangoer te maximaliseren.

Om **tijgers en hun prooidieren beter te kunnen monitoren**, plaatsten we **45 wildcamera's** op strategische plekken in het land. Zonder prooidieren geen roofdieren, dus gingen we in gesprek met 300 Myanmarese dorpschouwen, restauranthouders, jagers en overheidsmedewerkers om te leren hoe we de **lokale vraag naar prooidieren kunnen drukken**. Daarnaast kregen dertig kwetsbare huishoudens vee om de jachtdruk te verminderen.

In **Thailand** ondersteunden we zes kweekcentra voor **sambarherten**, een belangrijke tijgerprooi. Daarnaast gebruikten we wildcamera's om de **distributie van tijgerprooien te bestuderen** in Salakpra Wildlife Sanctuary. We doneerden ook wildcamera's aan Kasetsart University, zodat studenten daarmee aan de slag kunnen voor onderzoek. Tot slot volgden 240 leerlingen uit de Tenasserimcorridor een schoolprogramma over natuurbehoud; de helft van hen ging op jeugdkamp in de natuur om bij te leren over wilde dieren.

MYANMAR

- Wildcamera's registreerden **33 zoogdier-soorten** (van tijgers en hun prooien tot olifanten).
- Op een hotspot voor mens-tijgerconflicten werden het afgelopen jaar **geen conflicten met of wraakacties op tijgers gemeld**, hoewel we op wildcamera's konden zien dat tijgers in de buurt van landbouwgronden kwamen.

THAILAND

- We kregen groen licht voor ons **sambarherstelprogramma**.
- We herstelden **38,4 hectare graslandhabitat** voor hoefdieren.
- WWF coördineerde het strategisch plan voor 2023-2028 van *Thailand Wildlife Enforcement Network*. Dat leverde een **grootschalige actie** op, waarbij maar liefst 1.076 stralenschildpadden (*Astrochelys radiata*) en 48 maki's uit Madagaskar in beslag genomen werden. Deze recordactie leidde tot zes arrestaties.

THEMATISCHE PROJECTEN

Dankzij dit soort initiatieven kunnen verschillende WWF-kantoren ervaringen uitwisselen, van elkaar leren en nieuwe invalshoeken voor natuurbehoud ontdekken.

© MUHAMMAD OSAMA / WWF

LIVING WITH BIG CATS

Grote katachtigen hebben uitgestrekte leefgebieden en een overvloed aan prooidieren nodig. Met onze inspanningen voor jaguars, sneeuwluipaarden en leeuwen, helpen we dus tegelijk de biodiversiteit te herstellen. Helaas slinken de leefgebieden van die dieren zienderogen en nemen menselijke activiteiten meer en meer ruimte in. Daardoor stijgt het aantal conflicten tussen grote katachtigen en de gemeenschappen waarmee ze hun leefgebieden delen.

Daarom riep WWF **Living with Big Cats** in het leven. Dat initiatief stelt de gemeenschappen die samenleven met grote katachtigen, centraal in de zoektocht naar oplossingen. WWF-België drijft het initiatief en steunt projecten op het terrein, bijvoorbeeld in Pakistan, Kenia en Tanzania.

Wat hebben we al bereikt met **Living with Big Cats**?

- In Tanzania en Kenia ondersteunen we ambassadeurs uit lokale gemeenschappen die zich inzetten voor harmonie tussen mens en leeuw. Ze meldden ruim 400 conflicten en voorkwamen zeker tien wraakacties die leeuwen het leven hadden kunnen kosten.
- WWF-Pakistan ontwikkelde een slim wildcamerasysteem dat artificiële intelligentie gebruikt om lokale gemeenschappen per sms te waarschuwen wanneer sneeuwluipaarden in de buurt van hun vee komen.
- We werken aan indicatoren voor menselijk welzijn en conflicten tussen mensen en grote katachtigen. Daarnaast ontwikkelen en testen we methodes om mens-dierconflicten tot een minimum te beperken, en schrijven we een gids over onze 'conflict to coexistence'-strategie.

Bijdrage 2024: € 0. Onze partners gebruikten dit jaar overgedragen fondsen van vorig jaar.

WILDLIFE CONNECT

Wilde dieren moeten zich kunnen verplaatsen. Vaak vinden ze voedsel op één plek en planten ze zich voort in een ander gebied. Hun jongen brengen ze dan weer groot op plaatsen met betrouwbare watervoorraden. En als dieren zich vrij kunnen verplaatsen, blijft de genenpoel divers, wat essentieel is voor de gezondheid van de soort op lange termijn. Natuurlijke leefgebieden moeten dus goed met elkaar verbonden zijn. Maar omdat de menselijke voetafdruk blijft groeien, staat die connectiviteit onder druk. Wegen en andere infrastructuur werpen barrières op voor wilde dieren; beschermde gebieden raken steeds meer van elkaar geïsoleerd.

Daarom richtten WWF, de connectiviteitsexperten van de International Union for Conservation of Nature, het Center for Large Landscape Conservation en de Convention on Migratory Species **Wildlife Connect** op in 2021. Samen willen we de **ecologische connectiviteit op onze planeet behouden of verbeteren**. Dat doen we niet enkel via beleidswerk, maar ook op het terrein.

Wat hebben we zoal bereikt?

- Wildlife Connect biedt technisch advies rond connectiviteitsproblemen in gebieden waar WWF actief is, zoals in de Karpaten, het Amazonegebied en India.
- We ontwikkelden een onlinecursus over connectiviteit. Die is gratis beschikbaar op het *Learning for Nature*-platform van UNDP.
- Met experts uit Brazilië, Bolivia, Paraguay en Argentinië brachten we het **ecologische netwerk van de jaguar** in de Pantanal en Gran Chaco in kaart. Zo kunnen we beter pleiten voor de bescherming van dat netwerk.
- In de droge bossen van de Boliviaanse Gran Chaco ondertekenden vier groepen Guaraní-vrouwen en drie bedrijven uit Santa Cruz akkoorden voor de verkoop van duurzame producten uit het bos. Zo kan een **essentiële ecologische corridor voor jaguars blijven bestaan** in dit gebied, dat de hoogste ontbossingsgraad ter wereld heeft. Dankzij de akkoorden gaat de levenskwaliteit van de inheemse gemeenschappen er bovendien op vooruit.

Bijdrage 2024: € 97.090

'Vandaag beschikken we over heel wat goede nieuwe Europese wetgeving. Nu is het zaak om beleidsmakers aan te zetten om die uit te voeren. Helaas zien we dat diezelfde wetgeving langs verschillende kanten in vraag wordt gesteld en er verdragingsmanoeuvres plaatsvinden. Die counteren we met wetenschappelijke bevindingen, solide argumenten en publieke druk. De natuur en het klimaat kunnen immers niet langer wachten.'

JULIE VANDENBERGHE -
POLICY & BUSINESS DIRECTOR

© WWF-BELGIUM

BELEIDSWERK

De natuur biedt ons alle natuurlijke hulpbronnen die we nodig hebben om te leven. Als natuurbehoudsorganisatie wil WWF waardevolle ecosystemen goed beheren en beschermen, natuur herstellen en de oorzaken van natuurverlies aanpakken. Dat doen we via onze projecten op het terrein, en met beleidswerk. WWF pleit dus voor wetgeving die biodiversiteit en klimaat zo goed mogelijk beschermt en versterkt, en voor controlemechanismen die zorgen dat de wetgeving ook effectief wordt toegepast.

WWF bracht, samen met de Belgische milieu- en natuurbeweging, politieke kopstukken samen op het grote natuur- en klimaatdebat in Brussel.

WWF had duidelijke doelen voor ogen voor de Belgische en Europese verkiezingen van 2024: **biodiversiteit en klimaat centraal plaatsen in het publieke debat**, en politieke partijen aanmoedigen om er prioriteiten van te maken tijdens de **volgende legislatuur**. Om die doelen waar te maken, ging ons Policy- en Businesssteam al in 2023 in gesprek met de **studiebureaus van alle democratische partijen**. Zo konden we onze aanbevelingen toelichten vóór ze begonnen de partijprogramma's op te stellen.

Die programma's analyseerden we tussen januari en april 2024. We gingen na wat partijen schreven over cruciale onderwerpen: waren ze van plan om de **biodiversiteitsfinancieringskloof te dichten**,

natuurlijke oplossingen te gebruiken om de klimaatverandering aan te pakken, en **15 miljard euro aan subsidies voor fossiele brandstoffen** te heroriënteren naar ecologische oplossingen? Na de analyses **bleef WWF onvermoeibaar overleggen** met partijleiders en -vertegenwoordigers, en in mei gaven we de aanzet voor de **onderhandelingen na de verkiezingen**.

De verkiezingen zijn dan misschien voorbij; ons werk zit **er nog lang niet op**. Ons Policy- en Businesssteam blijft bij de **bevoegde ministers aandringen** op onmisbare **maatregelen voor natuur en klimaat**, op basis van onze analyses en aanbevelingen.

BELEIDSWERK

DOELSTELLING

TEGEN 2030 IS DE VOETAFDruk VAN DE BELGISCHE VOEDINGSCONSUMPTIE (VLEES EN VIS) OP DE NATUUR EN HET KLIMAAT GEHALVEERD.

Partners Andere WWF-kantoren, AIESEC, Associação Natureza Portugal, Bond Beter Leefmilieu, Dierenartsen Zonder Grenzen, Dryade, Estonian Fund for Nature, Fundación Vida Silvestre Argentina, Gondola, imPAACTe (WWF-België), Canopea, Greenpeace, Natagora, Nature & Progrès), Natuurpunt, Voedsel Anders

Duur 05.2020 – 04.2024

VOEDSEL

Om voedsel te kunnen produceren, hebben we vruchtbare, veerkrachtige ecosystemen nodig. Maar ons huidige voedselsysteem heeft een belangrijk aandeel in de klimaat- en biodiversiteitscrisis, en zet zo die veerkracht en vruchtbaarheid zwaar onder druk. Daarom zet WWF-België zich in voor de **transitie naar een duurzaam voedselsysteem**. Die transitie zou meteen een hele reeks duurzame ontwikkelingsdoelstellingen helpen waarmaken.

De transformatie van ons voedselsysteem moet rekening houden met de **noden van burgers** – die betaalbare, duurzame en gezonde voeding vragen – en die van **boeren**, die eerlijke lonen nodig hebben. WWF onderzoekt hoe we al die noden kunnen verenigen om tot een **eerlijke transitie** te komen, en overlegt met spelers uit de voedselsector en beleidsmakers over hoe we samen naar een **duurzamer voedselsysteem** kunnen evolueren. We betrekken ook de burgers en beleidsmakers van morgen: met **Eat4Change** zet WWF-België zich, samen met andere Europese WWF-kantoren, in om jonge Europese burgers bewust te maken van en te engageren voor duurzame voedingskeuzes. Dat doen we onder meer op onze sociale netwerken, via evenementen, met activiteiten op scholen en dankzij de inspanningen van ons Youth-team.

RESULTATEN 2024

- Samen met Gondola brachten we *True Cost of Food* uit. Dat boek zoomt in op de verborgen kosten die ons voedselsysteem heeft voor de gezondheid van mens én planeet. Met de inzichten uit het boek sporen we bedrijven uit de voedselindustrie en beleidsmakers aan om betere keuzes te maken doorheen de hele voedselketen.
- Met *Eat4Change* onderzochten we hoe onze tools en programma's zoveel mogelijk gedragsverandering kunnen stimuleren bij jongeren en consumenten. Daaruit leerden we bijvoorbeeld welke argumenten gedragsverandering het meest in de hand werken.

© CÉSAR DAVID MARTINEZ

DOELSTELLING

TEGEN 2030 ZIJN DE INTERNATIONALE TOELEVERINGSKETENS VOOR LANDBOUWPRODUCTEN (CACAO, SOJA, PALMOLIE) IN BELGIË VRIJ VAN ONTBOSsing EN ECOSYSTEEMCONVERSIE.

Partners Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp.

Duur 01.2022 – 12.2026

Voor dit project kregen we in 2024 € 255.200 steun van de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp.

De voetafdruk van de Belgische consumptie op biodiversiteit ligt voor ruim 95% buiten onze landsgrenzen, en dat leidt tot grootschalige habitatvernietiging (Natuurrapport 2020). Daarom ijveren WWF en zijn Europese partners sinds 2020 voor regelgeving die producten die ontbossing en ecosysteemconversie veroorzaken, verbiedt op de Europese markt. WWF-België riep Belgische burgers en bedrijven op tot actie en pleitte volhardend bij onze beleidsmakers om te zorgen dat België het opnam voor een ambitieuze wet. Met succes! De ontbossingswet kwam er. Maar we zijn er nog niet: de toepassingsdatum is intussen met een jaar uitgesteld. WWF wil verzekeren dat de wet naar behoren wordt uitgevoerd. Daarnaast ijveren we ervoor dat de wet ook andere ecosystemen beschermt, en dat bedrijven op de korte termijn ethische toeleveringsketens ontwikkelen die geen ontbossing en ecosysteemconversie veroorzaken.

Experten van WWF riepen op Belgische en internationale **conferenties** op tot de **uitvoering van de Europese ontbossingswet**. We zorgden ook dat **spelers uit het Braziliaanse maatschappelijke middenveld** een podium kregen om hun boodschap te delen; om te tonen met welke realiteit ze geconfronteerd worden. Bovendien spoorden we federale ministers en hun kabinetten aan om de **nodige middelen vrij te maken voor de uitvoering van de wet** en om de producerende landen te steunen.

Sinds de herfst van 2023 werken we nog nauwer samen met chocoladebedrijven. Eerst en vooral pleitten we voor duurzame toeleveringsketens bij bijvoorbeeld bedrijfsleiders, duurzaamheidsmanagers en toeleveringsverantwoordelijken. Daarnaast zorgen we dat de chocoladesector zich **bewust is van de ontbossingsproblematiek**, en reiken we strategieën aan waarmee de sector zijn impact kan verminderen. Tot slot bieden we bedrijven **kennis en tools** die ze kunnen gebruiken om hun toeleveringsketens te evalueren, zoals de **Chocolate Scorecard** en de **Palm Oil Scorecard** van WWF. Resultaat: de meeste Belgische bedrijven die primaire landbouwproducten (cacao, palmolie ...) gebruiken, hebben nu tools die hun inzicht bieden in de problemen waarmee hun sector worstelt. Dankzij die tools kunnen ze bovendien de prestaties van hun leveranciers beoordelen en met hen in gesprek gaan over een duurzamere aanpak.

We blijven ons onvermoeibaar inzetten voor duurzame toeleveringsketens, en richten ons in de toekomst ook op jonge consumenten. Daarbij leggen we de nadruk op bewustmaking rond geïmporteerde ontbossing.

RESULTATEN 2024

- De federale overheid kondigde aan dat ze in 2024 tien extra inspecteurs zou aanwerven die producten met ontbossingsrisico controleren. Dat is een mooie stap in de richting van de 26 extra medewerkers die nodig zijn.
- Samen met BOS+ organiseerden we een conferentie waarmee we de cacaosector opriepen om snel over te schakelen op **ontbossingsvrije toeleveringsketens**. De conferentie lokte **200 deelnemers** uit de privésector, de overheid en het maatschappelijk middenveld.
- **Zeven bedrijven** namen hun toeleveringsketens onder de loep aan de hand van de **Chocolate Scorecard** en de **Palm Oil Scorecard** van WWF, en andere bedrijven evalueerden hun leveranciers. Belgische burgers gebruikten de **Chocolate Scorecard** om bewuste chocoladekeuzes te maken.
- De **Chocolate Scorecard** van 2024 leert ons dat de **traceerbaarheid** van toeleveringsketens aanzienlijk verbeterde in vergelijking met de editie van 2023, maar dat er nog werk aan de winkel is. 42% van de geanalyseerde bedrijven verklaart dat ze nu al voldoen aan de traceerbaarheidsvoorwaarden van de Europese ontbossingswet. In 2023 was dat nog maar 11%.

© WWF-GREECE

RESULTATEN 2024

DOELSTELLING

TEGEN 2030 WORDEN NATUUR EN KLIMAAT ONDERSTEUND MET EEN BELGISCH FISCAAL EN ECONOMISCH BELEID DAT EEN DUURZAME SAMENLEVING STIMULEERT EN SCHADELIJKE INVESTERINGEN ONTMOEDIGT.

COMMERCIEËLE SPELERS VOLGEN EEN UITSTOOTVERMINDERINGS-TRAJECT DAT BELGIË IN STAAT STELT DE 1,5°C-DOELSTELLING EN BIODIVERSITEITSDOELSTELLINGEN TE BEHALVEN.

Partners Belgian Alliance for Climate Action (BACA), Belgian Climate Centre, Bond Beter Leefmilieu, HIVA-KU Leuven, Pantarein, The Carbon Trust, The Shift

Duur

- Duurzaam fiscaal en economisch beleid: 2023-2027 (vijfjarenplan van WWF)
- BACA: sinds 10.2020

2023 was het warmste jaar ooit gemeten. De daaropvolgende zomer kampte Griekenland met extreme natuurbranden, onder meer door de klimaatverandering.

Hittegolven, droogte, overstromingen: ook in België en Europa is de impact van de klimaatverandering nu duidelijk voelbaar. We krijgen vaker te maken met **extreme weerfenomenen** die menselijke en economische drama's veroorzaken. Om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C en onze **samenleving klimaatneutraal en natuurpositief** te maken tegen 2050, hebben we nú sterke maatregelen en acties nodig. Daarom helpt WWF bedrijven om klimaatneutraal te worden en een positieve impact op de natuur te maken. Daarnaast pleiten we bij Belgische overheden en instellingen voor een **duurzaam fiscaal en economisch beleid** dat ons land in staat stelt die doelen te bereiken en zorgt dat onze hele samenleving de grenzen van onze planeet respecteert.

Dat er maatschappelijke vraag is naar doortastend klimaatbeleid, toonden we met de **klimaatmars** die we samen met de Klimaatcoalitie organiseerden. De mars vond plaats op 3 december 2023, vlak na de start van klimaatop **COP28** in Dubai. Via intense contacten met Belgische parlementsleden en vakministers ijverden we daar voor ambitieuze Belgische en Europese standpunten.

In de aanloop naar de **verkiezingen** analyseerde WWF politieke programma's, en gingen we in gesprek met de partijen. Doel: **biodiversiteit en klimaat hoger op hun agenda** zetten. De afbouw van subsidies voor fossiele brandstoffen stond daarbij centraal, zowel vóór de verkiezingen als bij de start van de regeringsonderhandelingen. Basis van onze gesprekken was onze paper met becijferde aanbevelingen voor de **heroriëntering van federale fossielebrandstofsubsidies**.

Met BACA organiseerden we vier **introsessies** voor nieuwe leden en deelden we knowhow rond **decarbonisatie** tijdens vier workshops voor onze leden. Tot slot hielden we zeven **seminaries** over Europese wetgeving rond het vergroenen van toeleveringsketens en groene warmte.

- Op COP28 ondertekende de Belgische klimaatminister een **internationale verklaring** over samenwerking en kennisdeling rond de **afbouw van fossiele subsidies**. Doel: internationale verdragen die zo'n subsidies vereisen en faciliteren, herzien.
- Verschillende politieke partijen namen de **uitfasering van fossiele brandstofsubsidies** op in hun programma of beloven het probleem aan te pakken.
- BACA rekruteerde zeven nieuwe *Supply Chain Leaders*. Zij delen hun ervaring rond **decarbonisatie** in een reeks workshops. Hun knowhow bundelen we in een inspiratiegids.
- 32 BACA-leden schreven een open brief aan de Belgische overheden. Daarin toonden ze de economische voordelen van *science-based targets* aan en benadrukten ze de collectieve **verantwoordelijkheid die bedrijven dragen** in de transitie naar een klimaatneutrale samenleving. Het kabinet van Elio Di Rupo, aftredend minister-president van de Waalse regering, nodigde BACA en drie leden uit om de brief te komen toelichten.

© TIM DIRVEN

DOELSTELLING

TEGEN 2026 TREEDT BELGIË OP ALS LEIDER VOOR STERKE REGELGEVING VOOR NATUURBESCHERMING EN -HERSTEL OP EUROPEES EN WERELDNIVEAU.

TEGEN 2030 VORMEN HET BELGISCHE FISCAAL EN ECONOMISCH BELEID STEUNPILAREN VOOR KLIMAAT EN NATUUR. COMMERCIEËLE PRAKTIJKEN ZITTEN IN EEN EMISSIEREDUCTIETRAJECT DAT IN LIJN LIGT MET DE 1,5°C-DOELSTELLING EN DE BIODIVERSITEITSDOELSTELLINGEN.

Partners WWF-EPO, Bird-Life Europe and Central Asia, Bond Beter Leefmilieu, BOS+, Canopea, ClientEarth, European Environmental Bureau, Greenpeace, Natagora, Natuurpunt, The Shift

Duur

- Biodiversiteitscoalitie: sinds 11.2020
- *Biodiversity in Action*: sinds 06.2022
- *#RestoreNature*-campagne: sinds 02.2022

'Trek de natuurherstelwet over de streep': meer dan zestig organisaties voerden actie bij de Vlaamse ministers van Omgeving en Landbouw.

Wereldwijd verliezen we biodiversiteit in sneltempo; de staat van onze ecosystemen gaat er met rasse schreden op achteruit. Ook in België. Onze levensstijl en consumptiegewoonten voeden die negatieve trends. Gelukkig hebben we een kostbare bondgenoot die ons helpt belangrijke maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, zoals gezondheidszorg, waterveiligheid, voedselzekerheid en economische stabiliteit. **Die bondgenoot is de natuur.** Daarom pleit WWF voor maatregelen die biodiversiteitsverlies een halt toeroepen en het tij keren op internationaal, Europees en Belgisch niveau.

In 2024 bleven we met de Europese *#RestoreNature*-campagne ijveren voor wettelijk bindende natuurhersteldoelstellingen. Samen met de biodiversiteitscoalitie voerden we intensief campagne om België aan te moedigen om een ambitieuze **Europese natuurherstelwet** te steunen en de uitvoering ervan voorop te stellen. Bij verschillende acties waren meer dan zestig organisaties uit het brede maatschappelijke middenveld betrokken. In samenwerking met Natuurpunt en Natagora lieten we bovendien een **studie** uitvoeren naar de **socio-economische impact van natuurherstel**, en publiceerden we een eerste **casestudy over de kosten-batenverhouding** van recente natuurherstelwerken in natuurgebied **Demerbroeken**.

Met leden van de Biodiversiteitscoalitie **adviseerden we Belgische overheden** (waaronder het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU) rond verschillende biodiversiteitsdossiers, zoals de beschermingsstatus van de wolf en de Belgische biodiversiteitsstrategie post-2020.

Ook de bedrijfsweld heeft een belangrijke rol te spelen voor de natuur. Daarom maken we **bedrijven bewust** van hun impact op en afhankelijkheid van biodiversiteit, en helpen we hen doelstellingen en acties bepalen waarmee ze hun **negatieve impact kunnen omvormen tot positieve bijdragen**.

RESULTATEN 2024

- Uit een opiniepeiling die we lieten uitvoeren, blijkt dat **82% van de Belgen meer natuurherstel wil**.
- Twintig **bedrijven die actief zijn in België**, waaronder een koepel die 200 bedrijven vertegenwoordigt, ondertekenden een verklaring waarin ze zich uitspraken **voor een sterke natuurherstelwet**.
- De **Europese natuurherstelwet** werd **aangenomen!** Die verplicht Europese lidstaten om 30% van hun gedegradeerde natuurlijke leefgebieden te herstellen tegen 2030; tegen 2050 moet dat 90% zijn.
- Tijdens **BeWild** verklaarden alle Waalse partijen zich bereid om te zorgen dat minstens 30% van de Waalse gedegradeerde natuurlijke gebieden in goede staat van instandhouding verkeert tegen 2030.
- De **Waalse 360°-Biodiversiteitsstrategie** werd **aangenomen** en omvat een deel van de aanbevelingen van WWF.
- Met *Biodiversity in Action* organiseerden we drie inspiratiesessies voor bedrijven. Ons lerend netwerk kwam vier keer samen.

DOELSTELLING

TEGEN 2026 TREEDT BELGIË OP ALS LEIDER VOOR STRENGE REGELGEVING VOOR NATUURBESCHERMING EN -HERSTEL OP ZEE, OP EUROPEES EN WERELDNIVEAU.

Partners WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren, 4Sea (WWF-België, Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, Natuurpunt), Belgian Offshore Platform, Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, KU Leuven, SeaCoop, UGent, Vlaams Instituut voor de Zee, West-Vlaamse Milieufederatie

Duur Sinds 10.2015

Hoewel de Habitat- en Vogelrichtlijn en de Kaderrichtlijn ‘Mariene Strategie’ dat opleggen, zijn er amper beschermings-, behouds- of herstelmaatregelen voor de Noordzee. Tegelijk is het **ecosysteem van de Belgische Noordzee er slecht aan toe**. Bovendien kunnen **destructieve activiteiten** zoals visserij, zandwinning en militaire oefeningen nog altijd plaatsvinden in beschermde gebieden. Om de natuur in het Belgisch deel van de Noordzee te beschermen, moet er een **marien reservaat** worden afgebakend (10% strikt beschermd gebied), en moeten **grindbedden** en **natuurlijke kustlandschappen** met kustconnectiviteit worden **hersteld**.

Daarom lobbyen we bij de betrokken federale administraties en kabinetten voor **strenge wetgeving in beschermde gebieden** van de Noordzee, en voor de effectieve toepassing van de bestaande natuur- en milieuwetgeving. We documenteren mazen in die wetgeving en tekortkomingen bij het vervolgen van inbreuken daarop, en stellen regelgevende oplossingen voor. Daarnaast pleiten we voor **meer middelen** voor het **behoud en herstel van het mariene milieu** – een vraag die volledig in lijn ligt met de Belgische visie op natuurherstel in de Noordzee.

We ijveren er ook voor dat overheidsinstanties **milieuvorwaarden** opleggen bij de **gunning van overheidsopdrachten** voor infrastructuurwerken, bijvoorbeeld voor kustverdediging, offshorewindparken en het Prinses Elisabetheiland. Zo organiseerden we, samen met onze collega’s van WWF’s European Policy Office, *Turbines and Tides: Expanding EU offshore wind in a nature-friendly way*. Die conferentie zoomde in op natuurinclusief ontwerp voor **offshorewindstructuren**. In het kader van de openbare raadplegingen over offshorewindparken en kustconnectiviteit streefden we met 4Sea tot slot naar oplossingen die zoveel mogelijk voordelen inhouden voor de natuur op, in en rond de zee.

RESULTATEN 2024

- Tijdens WWF-conferentie *Turbines and Tides* verbond minister van Noordzee Paul Van Tigchelt zich ertoe de oesterbanken te herstellen.
- In de openbare raadpleging voor het windpark voor de kust van Duinkerke vestigde 4Sea de aandacht op de impact die dat park zou hebben op beschermde zeevogels en hun migratieroutes. **Minister van Noordzee Van Tigchelt diende in naam van België bezwaar in tegen het windpark.**
- In de overeenkomst voor een **federale subsidie van 10 miljoen euro voor natuurversterkende elementen** op het Prinses Elisabetheiland ligt de nadruk op natuurlijke elementen onder water (herstel van grindbedden en schelpdierbanken, bijvoorbeeld).
- In maart startte Vlaanderen een formele **beschermingsprocedure voor de Zeeparkduinen in De Panne**, een zeldzaam stukje open ruimte mét kustconnectiviteit waar we kustduinen kunnen behouden en herstellen.

© DOUG ANDERSON / SILVERBACK / NETFLIX

De diepzee herbergt wonderbaarlijke wezens: deze schijfkwal leeft wel 7 km diep in de oceaan.

DOELSTELLING

TEGEN 2026 STEUNT BELGIË HET MORATORIUM OP DIEPZEEMIJNBOUW EN INVESTEERT ONS LAND OP GROTE SCHAAL IN DE CIRCULAIRE DEELECONOMIE.

Partners WWF-initiatief No Deep Seabed Mining, 11.11.11, Bond Beter Leefmilieu, Deep Sea Conservation Coalition, Deep Ocean Stewardship Initiative, diepzeewetenschappers van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, European Environmental Bureau, FairFin, Greenpeace, Pew, Seas at Risk, UGent

Duur Sinds 10.2015

Diepzeemijnbouw zou de **biodiversiteit** van een van de laatste ongerepte leefgebieden op aarde **onherstelbaar schaden**, ten gunste van een handvol ondernemingen. WWF pleit dus voor een **verbod** op diepzeebodemexploitatie en voor de invoer van een moratorium. België heeft zich nog niet uitgesproken over dat **moratorium**, en steunt de exploratievergunning van groep DEME-GSR. Tegelijk is het **Belgische standpunt cruciaal**, want in 2025 zit ons land mee in het bestuur van de Internationale Zeebodemautoriteit tijdens doorslaggevende onderhandelingen over diepzeemijnbouw. Daarom neemt WWF deel aan **rondetafelgesprekken** over de **ecologische en economische impact van diepzeemijnbouw**. Ook federale overheidsinstellingen en kabinetten, wetenschappers, industriespelers en andere ngo's droegen bij tot deze gesprekken, die moeten uitmonden in een Belgisch standpunt.

We volgden de **herziening van de wet van 17 augustus 2013 over de prospectie, exploratie en exploitatie van de zee- en oceaانبodem** op de voet. De nieuwe wet bepaalt het kader voor eventuele diepzeemijnbouwactiviteiten. WWF waakte erover dat de tekst de **hoogste milieustandaarden** juridisch waarborgt.

Op 20 september 2023 **ondertekende België het VN-verdrag voor de bescherming van biodiversiteit op volle zee**. Dat is een mooie stap in de juiste richting, maar vóór het verdrag in werking kan treden, moet het ondertekend en bekrachtigd zijn door minstens zestig landen. **WWF spoort België dan ook aan om het verdrag zo snel mogelijk te bekrachtigen, en na de inwerkingtreding effectief en ambitieus toe te passen**. Alleen zo kunnen we de biodiversiteit op volle zee doeltreffend beschermen tegen 2030.

Tot slot bouwen we samen met andere belanghebbenden **Belgische expertise** op om de **transitie naar de circulaire deeleconomie** te ondersteunen.

RESULTATEN 2024

- In mei keurde België de herziene wet rond diepzeemijnbouw goed. Met deze wet geeft ons land **geen groen licht** voor diepzeemijnbouw, maar bepaalt het een **duidelijk kader** voor de eventuele prospectie, exploratie en exploitatie van de diepzee.
- Om belanghebbenden te informeren, ontwikkelden we een **kaartspel met feiten over de diepzee en diepzeemijnbouw**.
- België ondertekende het VN-verdrag voor de **bescherming van biodiversiteit op volle zee**.
- Op 21 mei 2024 publiceerde het *International Tribunal for the Law of the Sea* een advies dat landen verplicht om **emissies te verminderen** en **mariene ecosystemen te beschermen**.

TOGETHER POSSIBLE!

WWF zet zich onvermoeibaar in om natuurlijke habitats te beschermen en te herstellen, om de achteruitgang van wilde soorten te stoppen, en om onze productie en consumptie te verduurzamen. Dat doen we niet alleen: we kunnen rekenen op de steun van burgers, gemeenschappen, instellingen, bedrijven en overheden.

IN ACTIE VOOR EEN LEVENDE PLANEET

WWF bouwt aan een toekomst waarin mens en natuur in harmonie samenleven. Een toekomst waarin onze natuur weer ruimte krijgt om te herwilderden; waarin wolven hun rol in het ecosysteem kunnen opnemen; waarin natuurlijke gebieden goed met elkaar verbonden zijn zodat iconische soorten zoals otters en lynxen zich vrij kunnen bewegen. Aan die toekomst bouwen we niet enkel met onze projecten op het terrein en ons beleidswerk, maar ook door het brede publiek te informeren en te mobiliseren.

INFORMATIE, DE SLEUTEL TOT VERANDERING

Als wetenschappelijke organisatie hechten we bij WWF veel belang aan correcte informatie verspreiden. Dat was het afgelopen jaar essentieel, want bepaalde tegenstanders van de **natuurherstelwet** gebruikten informatie en argumenten die niet wetenschappelijk onderbouwd waren, waardoor de wet in woelige wateren terechtkwam. Via onze sociale media toonden we waarom deze wet cruciaal is voor alle Europeanen; via persberichten hielden we het grote publiek op de hoogte van de evoluties, en met de **#RestoreNature-campagne** benadrukten we dat natuurherstel niet het probleem is, maar net essentieel om een gezonde leefomgeving en onze voedselproductie te verzekeren. Tot slot toonden we aan dat er een **breed maatschappelijk draagvlak** is voor **natuurherstel**: uit onze enquête bleek dat maar liefst **82% van de Belgen** er overtuigd voorstander van is. Na een rollercoaster van ruim twee jaar kwam in juni het verlossende nieuws: **de wet is erdoor**. Deze overwinning toont wat we samen met onze partners kunnen bereiken. *Together possible!*

in mei een uitgebreid rapport. Want toen een lynx zich in België vestigde, wilden wij weten hoeveel van zijn soortgenoten ons land zou kunnen huisvesten. Zo'n 75, zo blijkt! Met ons rapport deelden we de resultaten van het onderzoek achter dat cijfer, en lieten we het grote publiek kennismaken met de kat met de zwarte kwastjes op zijn oren. De pers ging bovendien massaal in op onze uitnodiging voor een bezoek aan de Semoisvallei, waar onze voorlopig eenzame lynx leeft.

Tot slot stonden de **verkiezingen** centraal in 2024. Als apolitieke natuurorganisatie wilden we bij WWF dat ons publiek alle informatie had om een doordachte keuze te maken op 9 juni. Daarom vroegen we de Belgische partijvoorzitters welke plannen zij hadden voor natuur- en klimaatbeleid.

Het resultaat: tien **interviews** van ruim een kwartier, te bekijken op ons YouTubekanaal. Daarnaast brachten we, samen met de Belgische milieu- en natuurbeweging, politieke kopstukken samen op het grote **natuur- en klimaatdebat** in Brussel. En op doitwithnature.be legden we uit waarom de natuur onze beste bondgenoot is: we toonden aan hoe we onze gezondheid, veiligheid en welzijn kunnen verzekeren door haar een plek te geven in politieke beslissingen.

Een ander onderwerp dat vorig jaar centraal stond in onze communicatie, is herwilderden of *rewilding*. We organiseerden er zelfs een conferentie over, **BeWild**. Maar liefst 250 aanwezigen luisterden geboeid naar experts die herwildering toelichtten met casestudy's en voorbeelden, en volgden het **panel** waarin politici van de vijf grootste partijen uit Wallonië hun standpunten rond *rewilding* uit de doeken deden. Geen enkele partij was tegen de herintroductie van de **lynx** in Wallonië. Over die iconische grote katachtige publiceerden we

SAMEN IN ACTIE VOOR NATUUR EN DIER

Onze supporters steken graag zelf de handen uit de mouwen, en daar zijn we bij WWF bijzonder dankbaar om. Zo trokken we ook dit jaar met 25.000 natuurliefhebbers door de straten van onze hoofdstad tijdens de **Klimaatmars**. Die viel op 3 december 2023, vlak na de start van de 28ste klimaatconferentie in Dubai – het geknipte moment om onze beleidsmakers op te roepen tot doortastend klimaatbeleid.

© MICHEL ANNAERT

Het afgelopen jaar stonden er nog klassiekers op het programma. Op 23 maart zetten we de natuur in de kijker met **Earth Hour**. Om 20.30 uur doofden we, naar goede gewoonte, de lichten op de Brusselse Grote Markt. Ook het Atomium hulde zich een uur in duisternis. Daarnaast verrasten we onze supporters met een nieuw concept: we vierden de natuur en vonden verbinding via muziek tijdens een **silent disco in de Brusselse Beurs** – een daverend succes! En op zondag 26 mei brak **Team Panda** alle records: maar liefst 510 lopers en wandelaars trokken hun WWF-shirt aan en waagden zich aan de **20 km door Brussel**. Met zoveel waren we nog nooit. Die honderden panda's trokken de aandacht voor onze Belgische natuur, en zamelden bovendien 11.400 euro in. Proficiat!

Na het succes van de eerste editie van **Fonds voor natuur bij ons**, bliezen we het concept dit jaar nieuw leven in. In april maakten we bekend welke **46 lokale natuurprojecten** elk

tot 5.000 euro steun krijgen om hun ideeën waar te maken – zo geven we onze Belgische natuur samen een duwtje in de rug. Een greep uit de laureaten: in Sint-Denijs kan je in voedselbos 'Tuin van Adem en Eten' terecht voor duurzaam geproduceerd voedsel, workshops en activiteiten; en 'Le Chalet des hirchons' in Bergen vangt zieke egeltjes op en verzorgt ze, tot ze klaar zijn om hun leven in het wild te hervatten.

© FRANÇOIS DE RIBAUCCOURT

Tot slot sprongen we het afgelopen jaar samen met onze supporters in de bres voor de **wolf**. De voorzitter van de Europese Commissie had de lidstaten namelijk voorgesteld om de beschermingsstatus van de wolf te verlagen. Dus riepen we onze supporters op om een mail te sturen naar de Europese Commissie. Maar liefst **3.456 wolvenliefhebbers uitten zo hun steun** voor dit iconische roofdier, dat nog maar net zijn plaatsje terugvond in de Europese natuur.

AL DEZE SUCCESVERHALEN VOOR MENS EN NATUUR DANKEN WE AAN TROUWE SUPPORTERS ZOALS JIJ!

JONGEREN IN ACTIE

De burgers en wereldleiders van morgen? Dat zijn de jongeren van vandaag! Daarom vinden we het bij WWF-België essentieel om jongeren bewust te maken van en te betrekken bij natuurbescherming en de strijd tegen klimaatverandering. We werken met jongeren uit drie leeftijdsgroepen: de Rangerclub gaat het hele jaar lang op ontdekking in de natuur met 6- tot 14-jarigen. In het Youth-team van WWF leren jongeren van 15 tot 25 jaar dan weer bewuste keuzes maken, en kunnen ze met onze steun hun eigen projecten uitwerken. Het Scholenteam ontwikkelt tot slot een waaier aan pedagogische tools en gratis workshops voor leerlingen en leerkrachten.

AVONTUURLIJK JAAR VOOR DE RANGERS

Voor de Rangers begon het jaar met een bezoek aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. De prachtige tentoonstelling 'Levende Planeet' toonde hun de wonderen van onze planeet. Die wonderen beleefden ze zelf tijdens onze dassen- en beverweekends, waar ze kennismaakten met deze iconische dieren die in ons land leven. En tijdens de *Family Day* gingen Rangers en hun familie op ontdekkingstocht in het Zwin, waar ze leerden waarom het zo belangrijk is om onze mariene ecosystemen te beschermen. In de zomer trokken Rangers naar alle uithoeken van het land, op zomerkamp! De oudsten onder hen staken zelfs de landsgrens over: zij gingen naar de Vercors in Frankrijk voor ons allereerste wolvenkamp. Daar leerden ze alles over dit ontzagwekkende dier, zijn habitat en zijn levenswijze. Een écht avontuur vol ontdekkingen, bivaktochten en superleuke activiteiten.

© CROLLE AGENCY

© FRANÇOIS DE RIBAUCCOURT

In september staken de Rangers zelf de handen uit de mouwen: tijdens onze jaarlijkse Beach Clean-Up deden ze het strand van Oostende stralen. En in het najaar maakten ze magische natuurmomenten mee. Zo hoorden we de herten burlen in het bos van Saint-Hubert. Tijdens onze boomplantactie hielpen Rangers de planeet weer een beetje groener maken, en in november bewonderden we de sterrenhemel in de volkssterrenwacht van Grimbergen. We sloten dit jaar boordevol activiteiten af met een bezoek aan BELEXPO in Brussel. Daar stonden we spelenderwijs stil bij uitdagingen zoals klimaatverandering, vervuiling en het gebrek aan groene ruimte. Dankzij al deze ervaringen zijn onze Rangers nóg vastberadener en enthousiaster om de natuur te beschermen en in actie te komen voor een betere toekomst.

NIEUWE TOOLS VOOR LEERKRACHTEN

Bij WWF willen we leerlingen warm maken voor de bescherming van regenwouden. Daarom ontwikkelde ons Scholenteam samen met EVRgreen Studio een AR-tool (AR staat voor *augmented reality*). In de

virtuele omgeving van de tool maken leerlingen kennis met Adom, een jongen wiens mama op een cacaoplantage werkt, en zijn trouwe metgezel Odile, de Afrikaanse bosolifant. Via de tool ontdekken leerlingen welke impact cacao teelt heeft op de biodiversiteit, en onder welke omstandigheden mensen werken op cacaoplantages. Ze zien met hun eigen ogen waarom het belangrijk is om duurzame keuzes te maken: omdat ze zo mensen kunnen beschermen zoals de mama van Adom, én de jungle waarin Odile leeft.

WWF-Scholen sloeg ook de handen in elkaar met Jane Goodall Institute Belgium: we ontwikkelden een *escape game* over plasticvervuiling. Tijdens het spel ontdekken leerlingen wat plasticvervuiling betekent voor ecosystemen en de dieren die erin leven, en voor alle mensen op onze planeet. Ze leren ook hoe ze zelf kunnen helpen om de natuur te beschermen.

© LAURE RAIMONDI / WWF-BELGIUM

© LAURE RAIMONDI / WWF-BELGIUM

© FRANÇOIS DE RIBAUCCOURT

© FRANÇOIS DE RIBAUCCOURT

JONGEREN AANSPOREN TOT VERANDERING

YOUTH

Het Youth-team van WWF, dat is een bende van 25 jongeren van 15 tot 25 jaar. In 2024 konden zij hun eigen projecten rond duurzame voeding op poten zetten. WWF-experten hielpen hen daarbij tijdens tal van workshops en opleidingen. Zo organiseerde onze expert in duurzame voeding een workshop over landbouwsystemen, waarin jongeren alles ontdekten over voedselsystemen en hun impact op het milieu. Dankzij het Youth-team van WWF deden de jongeren nieuwe vaardigheden op die ze meteen konden inzetten voor hun projecten: via Instagrampagina's maakten ze leeftijdsgenoten bewust van de klimaatcrisis, ze organiseerden film- en debatavonden over voedselsystemen, inspireerden andere jongeren om hun eigen duurzame voedsel te kweken ...

2024 luidde het einde in van *Eat4Change*. Dat project werd meegefinancierd door de Europese Unie, en had tot doel bewustwording rond duurzame voeding te creëren bij jongeren. We zijn bijzonder fier op het resultaat: meer dan 100 jongeren groeiden uit tot inspirerende figuren, en samen zetten ze maar liefst 30 projecten op. Volgend jaar zetten de 26 leden van het nieuwe Youth Team hun schouders onder bewustmakingsprojecten rond ontbossing.

ONZE MENSEN

WWF kan rekenen op getalenteerde, gepassioneerde werknemers die zich dag na dag inzetten voor een wereld waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

Aantal voltijdsequivalenten

Administratie

9,8

Fondsenwerving

5,4

Natuurbehoud

40,6

Totaal 55,8

ONZE WAARDEN, DE DRIJVENDE KRACHT ACHTER ONZE ORGANISATIE

Bij WWF zorgen we dat onze medewerkers en medewerksters kunnen groeien in een omgeving waar respect, diversiteit, rechtvaardigheid en expertise centraal staan in de beslissingen die hen aangaan.

WWF-België heeft een coherent, motiverend, rechtvaardig en transparant loonbeleid dat strookt met onze waarden en de markt, aangevuld met extralegale voordelen. We besteden bijzondere aandacht aan loongelijkheid: in 2024 lag het laagste loon 3,32 keer lager dan het hoogste.

Gelijke kansen en gendergelijkheid zijn kernwaarden in onze hele organisatie. We waken erover dat onze natuurbehoudsprojecten en lobby- en bewustmakingsactiviteiten evenveel voordeel bieden aan vrouwen als aan mannen, en bijdragen tot gendergelijkheid.

WWF-België volgt een strikt beleid rond preventie van en onderzoek naar fraude en corruptie, en het melden en openbaar maken van belangenconflicten. Integriteit is een kernwaarde voor WWF. Daarom vermelden we hier ook de statistieken rond de klachten die ons integriteitsteam dit jaar ontving en behandelde: twee onderzoeken werden voltooid en afgesloten, en één persoon wenste zijn of haar klacht niet verder op te volgen.

MOED

Onze acties getuigen van moed. We streven naar verandering wanneer dat nodig is, en we stimuleren mensen en instanties om de grootste bedreigingen voor de natuur en de toekomst van onze planeet aan te pakken.

SAMENWERKING

Samen komen we verder! Dankzij samenwerking en innovatie bereiken we resultaten op maat van onze uitdagingen.

RESPECT

We hechten veel belang aan de kennis en standpunten van de lokale gemeenschappen en inheemse volkeren met wie we samenwerken, en zetten ons in om hun recht op een duurzame toekomst te verzekeren.

INTEGRITEIT

We leven zelf volgens de principes die we uitdragen. We gaan integer, verantwoordelijk en transparant te werk, en baseren ons op feiten en wetenschap. Zo blijven we bijleren en groeien.

STRATEGISCHE LEIDING

De bestuursleden van WWF zijn stuk voor stuk passionele verdedigers van natuurbehoud. Met hun ervaring en competenties (natuurbehoud en -bescherming, fondsenwerving, communicatie, bedrijfsbeheer ...) ondersteunen ze vrijwillig onze organisatie. Ook de toegang tot hun professionele netwerk vormt een waardevolle troef voor WWF. Denk maar aan relaties met de overheid en besluitvormingsorganen, de privésector, potentiële partners, de media ...

In België wordt WWF vertegenwoordigd door drie vzw's:

- WWF-Belgium, dat WWF vertegenwoordigt op het Belgische grondgebied,
- WWF-Vlaanderen,
- World Wide Fund for Nature - Belgique - Communauté Francophone.

De federale overheidsdienst Financiën erkent de drie entiteiten als instellingen die recht geven op belastingvermindering voor ontvangen giften. Ze functioneren als één operationele entiteit. Hun activiteiten en rekeningen worden geconsolideerd in dit jaarrapport.

In boekjaar 2024 maakten deze personen deel uit van de bestuursorganen. Ze voeren hun mandaat onbezoldigd uit:

	WWF-Belgium	WWF-Vlaanderen	WWF-Belgique Communauté Francophone
Voorzit(s)ter	Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée	Helga Van der Veken	Alain Peeters
Erevoorzitter	Ronald Biëgs*	Yan Verschuere*	
Vice-voorzit(s)ter	Yan Verschuere*, Helga Van der Veken, Alain Peeters	Johan Coeck	Paul Galand
Penningmeester(es)	Michel Bande**	Chris Tijsebaert	
Andere bestuursleden	Herman Craeninckx, Johan Coeck, Marianne Claes, Sabine Denis, Roland Moreau, Paul Galand, Thomas Leysen**, Chris Tijsebaert**	Karine De Batselier, Carl Craey, Lode Beckers*, Janine van Vessem, Filip Wuyts	Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée, Bertrand Collignon**, Jason Descamps**, René-Marie Lafontaine**, Jonathan Marescaux**

* Nam ontslag tijdens boekjaar 2024

** Nam zijn of haar mandaat op tijdens boekjaar 2024

ONS SOCIAAL BELEID

De beginselverklaringen van WWF stelen op onze waarden (zie p. 56) en geven een overzicht van de verbintenissen die de basis vormen voor al onze activiteiten: we respecteren en steunen mensenrechten, bevorderen gendergelijkheid en verdedigen de rechten van inheemse volkeren. De verklaringen maken bovendien deel uit van de fundamentele normen waardoor het hele WWF-netwerk zich laat leiden. Ook op het terrein passen we de beginselverklaringen toe. Om ons daarbij te helpen, werkten we het *Environmental and Social Safeguards Framework* (ESSF) uit.

ONZE BEGINSELVERKLARINGEN IN EEN NOTENDOP

- **We respecteren de mensenrechten.** WWF respecteert de mensenrechten en draagt ze uit. Het recht op een schone, gezonde en duurzame omgeving staat voor ons centraal.
- **We baseren onze aanpak op de mensenrechten.** WWF bevordert natuurbehoud dat uitgaat van de mensenrechten.
- **We wijzen landen op hun verantwoordelijkheden.** WWF spoort landen aan om hun verplichtingen tegenover hun rechthebbenden na te komen. Dan denken we vooral aan de verplichting om inbreuken op mensenrechten te voorkomen, te onderzoeken, te bestraffen en aan te pakken.
- **We vermijden om inbreuken op mensenrechten te veroorzaken of ertoe bij te dragen.** WWF onderzoekt alle mogelijke negatieve gevolgen van zijn activiteiten voor de mensenrechten, en treft gepaste maatregelen om ze te voorkomen of verhelpen.
- **We helpen kwetsbare personen te beschermen.** WWF erkent dat er bijzondere inspanningen nodig zijn om te voorkomen dat de mensenrechten van kwetsbare personen worden geschonden, en om die mensen beter te beschermen.
- **We moedigen goed bestuur aan.** WWF helpt bestuursystemen verbeteren om ervoor te zorgen dat ze de rechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen waarborgen. Dat doen we bijvoorbeeld via de juridische, politieke en institutionele weg, en door inspraak bij besluitvorming en aansprakelijkheid te bevorderen.
- **We ondersteunen rechthebbenden.** WWF helpt rechthebbenden om hun rechten te doen gelden en verhaal te zoeken bij aansprakelijke partijen.
- **We bevorderen de mensenrechten in onze partnerschappen.** WWF verwacht van zijn partners dat ze de mensenrechten respecteren. Als ze dat niet doen, kan WWF partnerschappen beëindigen.
- **We beschermen de rechten van natuurbeschermers.** WWF zet zich in om het maatschappelijk middenveld op lokaal en nationaal niveau veilig te stellen om zo de mensenrechten van natuurbeschermers te vrijwaren. Daarbij waakt WWF erover zijn personeelsleden, partners en andere activisten niet in gevaar te brengen.
- **We stemmen communicatie en beleidswerk op elkaar af.** WWF streeft ernaar zijn verbintenissen rond mensenrechten te weerspiegelen in zijn communicatie en beleidswerk.

Meer lezen over de beginselverklaringen?

WWF'S ENVIRONMENTAL AND SOCIAL SAFEGUARDS FRAMEWORK (ESSF)

- We tillen de planning en het ontwerp van onze natuurbehoudsinspanningen naar een hoger niveau: we zoeken zoveel mogelijk naar alternatieven om negatieve gevolgen voor het milieu of op sociaal vlak te vermijden, en om meer voordelen te creëren voor lokale gemeenschappen.
- Wanneer we negatieve gevolgen voor het milieu of op sociaal vlak niet volledig kunnen vermijden, zorgen we dat die zo beperkt mogelijk zijn, en treffen we gepaste mitigatiemaatregelen.
- In elke fase van onze projecten monitoren en evalueren we alle kansen en risico's voor het milieu en op sociaal vlak. Hoe we ze aanpakken, bepalen we geval per geval.

Meer lezen over het ESSF?

DE BELANGRIJKSTE SCHAKEL IN DIT VERHAAL? U!

In dit jaarrapport las u wat u mogelijk hebt gemaakt. Een welgemeende 'dank u wel' aan:

- onze **donateurs en donatrices**, die ons broodnodige en zeer gewaardeerde financiële steun bieden (75,8% van onze inkomsten!) waarmee we een groot deel van onze projecten en campagnes financieren;
- onze **partners**, die ons financieel steunen of wiens expertise onmisbaar is om onze projecten te kunnen waarmaken;
- onze **institutionele partners**, dankzij wiens steun – in de vorm van subsidies – we veel van onze projecten kunnen uitvoeren;
- het groeiende aantal **sympathisanten** die onze berichten delen via sociale media;
- onze **vrijwilligers en vrijwilligsters**, die ons uit de nood helpen op kantoor en tijdens evenementen;
- onze **fondsenwerfers en -werfsters**, die door weer en wind nieuwe donateurs en donatrices aanbrengen;
- iedereen die aan de toekomstige generaties denkt door WWF in zijn of haar **testament** op te nemen.

In welke vorm u ons ook steunt: u zorgt ervoor dat we onze projecten verder kunnen ontwikkelen en vormgeven. U doet een langetermijninvestering en zorgt dat onze teams op het terrein en ons beleidsteam écht het verschil kunnen maken.

WE KUNNEN U DUS NIET GENOEG BEDANKEN. TOGETHER POSSIBLE!

Onze leden en donateurs:

██████████	2022: 96.715
██████████	2023: 98.407
██████████	2024: 102.648

WWF-België is lid van Ethische Fondsenwerving vzw (RE-EF). We onderschrijven de deontologische code van RE-EF en waarborgen de morele kwaliteit van onze fondsenwerving en de transparantie van onze rekeningen.

PARTNERS

Onze institutionele partners, dankzij wiens steun - in de vorm van subsidies - we veel van onze projecten kunnen uitvoeren

Onze partners die ons financieel steunen of wiens expertise onmisbaar is voor onze projecten in België

Onze externe partners die ons financieel steunen of wiens expertise onontbeerlijk is voor onze projecten elders in de wereld

Onze juridische partners, die ons pro bono bijstaan

CLIFFORD
CHANCE

Clifford Chance

Linklaters

Linklaters

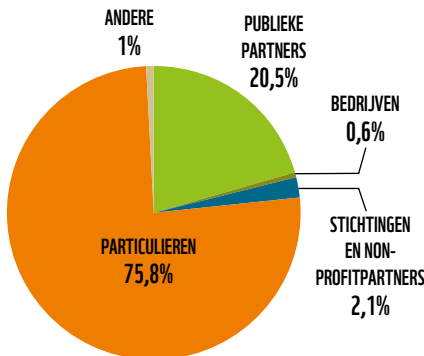
Strelia

Strelia

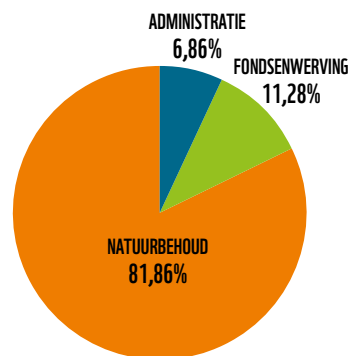
2024 IN CIJFERS

Financieel jaar 2024 liep van 1 juli 2023 tot 30 juni 2024. Onze rekeningen worden gecontroleerd en gecertificeerd door Mazars Bedrijfsrevisoren bv, commissaris, vertegenwoordigd door Martine Vermeersch.

OPBRENGSTEN 2024

UITGAVEN 2024

RESULTATENREKENING

	2022	2023	2024
Gewone opbrengsten	€ 19.227.656	€ 17.050.781	€ 17.013.493
Particulieren	€ 15.962.855	€ 13.633.172	€ 12.901.938
Giften & bijdragen	€ 10.396.862	€ 10.763.511	€ 11.384.624
Legaten	€ 5.565.993	€ 2.869.661	€ 1.517.314
Stichtingen en non-profitpartners	€ 394.000	€ 487.866	€ 356.838
Bedrijven	€ 173.552	€ 170.330	€ 105.825
Publieke partners	€ 2.574.692	€ 2.622.955	€ 3.487.178
Personeelsubsidies	€ 139.539	€ 128.560	€ 153.344
Subsidies voor natuurbehoudprogramma's	€ 2.435.153	€ 2.494.395	€ 3.333.834
Andere	€ 122.557	€ 136.458	€ 161.714
Gewone uitgaven	-€ 18.950.802	-€ 19.999.512	-€ 21.143.033
Administratie	-€ 1.461.297	-€ 1.382.512	-€ 1.450.360
Fondsenwerving	-€ 1.631.754	-€ 2.018.955	-€ 2.385.556
Natuurbehoud	-€ 15.857.751	-€ 16.598.045	-€ 17.307.117
Terreinprojecten	-€ 10.508.549	-€ 10.941.731	-€ 11.173.595
Bewustmakingsacties	-€ 5.349.202	-€ 5.656.314	-€ 6.133.522
Burgers	-€ 3.283.409	-€ 3.596.390	-€ 3.787.739
Overheden	-€ 1.327.939	-€ 1.314.284	-€ 1.452.734
Jongeren	-€ 737.854	-€ 745.640	-€ 893.049
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	€ 276.854	-€ 2.948.731	-€ 4.129.540
Financieel resultaat	-€ 788.897	-€ 45.065	€ 1.047.501
Buitengewoon resultaat	€ 0	€ 0	€ 5.123
Resultaat	-€ 512.042	-€ 2.993.796	-€ 3.076.916

WWF sluit boekjaar 2024 af met een negatief resultaat (-€ 3.076.916). De belangrijkste verklaring daarvoor is dat we onze reserves willen gebruiken om een hoog uitgavenniveau te behouden voor onze natuurbehoudsprojecten op het terrein, terwijl onze opbrengsten daalden.

BALANS	30.06.2022	30.06.2023	30.06.2024
ACTIVA	€ 34.624.711	€ 30.906.045	€ 27.833.580
Vaste activa	€ 2.702.060	€ 2.752.373	€ 1.833.033
Vlottende activa	€ 31.097.420	€ 27.416.615	€ 25.496.485
Overlopende rekeningen (activa)	€ 825.231	€ 737.057	€ 504.062
PASSIVA	€ 34.624.711	€ 30.906.045	€ 27.833.580
Eigen vermogen	€ 30.422.646	€ 27.405.669	€ 24.301.960
Provisie voor kosten en risico's	€ 16.025	€ 73.619	€ 39.888
Schulden op ten hoogste één jaar	€ 2.351.709	€ 1.080.515	€ 1.222.633
Overlopende rekeningen (passiva)	€ 1.834.331	€ 2.346.242	€ 2.269.099

Meer lezen? Surf naar wwf.be/cijfers voor onze uitgebreide jaarrekeningen.

DUURZAAMHEID

Verbruik	2022	2023	2024
Elektriciteit (kWh)	22.409	18.221	20.920*
Gas (kWh)	116.928	42.790**	47.220**
Water (m ³)	285	271	279
Papier (vellen)	9.500	6.500	4.600

* 14% van de elektriciteit die we verbruikten, werd opgewekt door zonnepanelen.

** De laatste twee winters voerden we een energiebesparingsplan in, en dat heeft zijn vruchten afgeworpen: ons gasverbruik daalde met ruim de helft.

Mobiliteit

Al onze personeelsleden gebruiken de fiets of het openbaar vervoer voor hun woon-werkverkeer. WWF-België heeft maar één voertuig. Dat rijdt op cng (compressed natural gas), en we gebruiken het voor evenementen. Voor andere verplaatsingen binnen België gebruiken we het openbaar vervoer of deelauto's. Voor buitenlandse reizen van minder dan acht uur kiezen we de trein. Om onze verder gelegen projecten te kunnen opvolgen, moeten we het vliegtuig wel nemen. Dan kopen we groene certificaten waarmee projecten worden gefinancierd die de uitgestoten CO₂ compenseren. In 2024 stootten we 61,96 ton CO₂ uit door vliegtuigreizen. Wanneer dat kan, kiezen we voor videoconferenties: zo beperken we het aantal buitenlandse reizen zoveel mogelijk.

Aankopen

Bij aankopen geven we de voorkeur aan de meest duurzame optie. Het papier en hout dat we gebruiken, is FSC-gecertificeerd, en we besteden bijzondere aandacht aan de ecologische voetafdruk van onze aankopen.

Dankzij onze inspanningen kende Leefmilieu Brussel ons het driesterrenlabel 'Ecodynamische onderneming' toe. Dat label stimuleert Brusselse bedrijven, verenigingen en instellingen om hun impact op het leefmilieu te verkleinen (op het vlak van afvalbeheer en -preventie, rationeel energiegebruik, mobiliteit ...).

WWF wil de aantasting van het milieu op onze planeet een halt toeroepen en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

together possible™

wwf.be

© 1986 Panda Symbol WWF – World Wide Fund for Nature

® 'WWF' is een gedeponeerd handelsmerk

V.U.: Deborah Van Thournout • WWF-België • Emile Jacquainlaan 90 • 1000 Brussel
• 02 340 09 20 • supporters@wwf.be

We staan voor je klaar van maandag tot vrijdag, van 09.30 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17.00 uur.